

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.10.2010
COM(2010) 546 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020
Ένωση καινοτομίας**

SEC(2010) 1161

Συνοπτική περιγραφή

Σε καιρούς δημοσιονομικών περιορισμών, μεγάλων δημογραφικών αλλαγών και εντεινόμενου ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, η ικανότητά μας να δημιουργήσουμε εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας για να αντικαταστήσουμε όσες χάθηκαν στην κρίση και, γενικότερα, το μελλοντικό βιοτικό μας επίπεδο εξαρτώνται από την ικανότητά μας να προωθήσουμε την καινοτομία στα προϊόντα, τις υπηρεσίες, τις επιχειρήσεις και τις κοινωνικές διαδικασίες και πρότυπα. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η καινοτομία αποτελεί τον πυρήνα της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Επίσης, η καινοτομία είναι το καλύτερο μέσο που διαθέτουμε για να αντιμετωπίσουμε με επιτυχία τις μεγάλες κοινωνικές προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή και η αποδοτική χρησιμοποίηση των πόρων, η υγεία και η γήρανση του πληθυσμού, που μέρα με τη μέρα γίνονται επιτακτικότερες.

Η Ευρώπη δεν έχει έλλειμμα δυναμικού. Διαθέτουμε κορυφαίους ερευνητές, επιχειρηματίες και εταιρείες σε παγκόσμιο επίπεδο και μοναδικές δυνάμεις όσον αφορά τις αξίες, τις παραδόσεις, τη δημιουργικότητα και την ποικιλομορφία. Έχουμε κατορθώσει με επιτυχία να δημιουργήσουμε τη μεγαλύτερη εσωτερική αγορά του κόσμου. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και η κοινωνία των πολιτών δραστηριοποιούνται σε αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες σε όλον τον κόσμο. Πολλές από τις καινοτομίες που αλλάζουν τον κόσμο έχουν τις ρίζες τους στην Ευρώπη. Ωστόσο, μπορούμε και πρέπει να τα καταφέρουμε πολύ καλύτερα. Σε μια παγκόσμια οικονομία που μεταβάλλεται με ραγδαίο ρυθμό, πρέπει να στηριχτούμε στα ισχυρά μας σημεία και να αντιμετωπίσουμε με αποφασιστικότητα τις αδυναμίες μας:

- Οι ανεπαρκείς επενδύσεις στο γνωστικό μας κεφάλαιο. Άλλες χώρες, όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία πραγματοποιούν μεγαλύτερες επενδύσεις από εμάς και η Κίνα καλύπτει πολύ γρήγορα τη διαφορά.
- Οι μη ικανοποιητικές συνθήκες πλαισίου, από τις δυσκολίες στην εξεύρεση χρηματοδότησης, το υψηλό κόστος κατοχύρωσης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας έως τον αργό ρυθμό τυποποίησης και την αναποτελεσματική χρήση των δημόσιων συμβάσεων. Πρόκειται για πολύ σοβαρό μειονέκτημα αφού οι εταιρείες μπορούν να επιλέξουν να επενδύσουν και να πραγματοποιήσουν έρευνα σε πολλά άλλα μέρη του κόσμου.
- Κατακερματισμός προσπάθειών και δαπανηρή επανάληψη εργασιών. Πρέπει να αναλώνουμε τους πόρους μας πιο ορθολογικά και να επιτύχουμε την κρίσιμη μάζα.

Ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η ΕΕ και τα κράτη μέλη της είναι να υιοθετήσουν μια πολύ πιο στρατηγική προσέγγιση για την καινοτομία. Μια προσέγγιση στην οποία η καινοτομία θα αποτελεί πρωταρχικό στόχο πολιτικής, η προοπτική θα είναι μεσοπρόθεσμη έως μακροπρόθεσμη, όλα τα μέσα πολιτικής, τα μέτρα και η χρηματοδότηση θα έχουν σχεδιαστεί για την προώθηση της καινοτομίας, οι πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό/περιφερειακό επίπεδο θα είναι ευθυγραμμισμένες και αλληλοενισχυόμενες και, τέλος, μια προσέγγιση στην οποία η ανώτατη πολιτική ηγεσία θα καθορίσει ένα στρατηγικό πρόγραμμα εργασίας, θα παρακολουθεί τακτικά την πρόοδό του και θα αντιμετωπίζει τις καθυστερήσεις.

Η Ένωση καινοτομίας ορίζει αυτή την τολμηρή, ολοκληρωμένη και στρατηγική προσέγγιση, αξιοποιώντας και δίνοντας ώθηση στα ισχυρά μας σημεία με νέους και παραγωγικούς

τρόπους, διατηρώντας με τον τρόπο αυτό την οικονομική μας βάση στην οποία στηρίζεται η ποιότητα της ζωής μας και το κοινωνικό μας μοντέλο καθώς ο πληθυσμός μας γερνάει. Η συνέχιση της σημερινής κατάστασης ισοδυναμεί με σταδιακή απώλεια των ανταγωνιστικών μας πλεονεκτημάτων και αποδοχή της σταθερής παρακμής της Ευρώπης.

Συγκεκριμένα, για να επιτύχουμε την Ένωση καινοτομίας, πρέπει να γίνουν τα ακόλουθα:

1. Σε καιρούς δημοσιονομικών περιορισμών, η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να συνεχίσουν να επενδύουν στην εκπαίδευση, την έρευνα και την ανάπτυξη, την καινοτομία και τις ΤΠΕ. Οι επενδύσεις αυτές πρέπει, όπου είναι δυνατόν, όχι μόνο να προστατευτούν από τις περικοπές στον προϋπολογισμό, αλλά και να επιταχυνθούν.
2. Η θέση αυτή πρέπει να συμβαδίζει με τις μεταρρυθμίσεις για να δοθεί μεγαλύτερη αξία στα χρήματα και να αποφευχθεί ο κατακερματισμός. Η ΕΕ και τα εθνικά συστήματα έρευνας και καινοτομίας πρέπει να συνδεθούν καλύτερα μεταξύ τους και η επίδοσή τους να βελτιωθεί.
3. Τα εκπαιδευτικά μας συστήματα σε όλα τα επίπεδα πρέπει να εκσυγχρονιστούν. Η αριστεία είναι η αρχή που πρέπει να μας καθοδηγεί. Χρειαζόμαστε περισσότερα πανεπιστήμια με παγκόσμιο κύρος, πρέπει να αυξήσουμε τα επίπεδα δεξιοτήτων και να προσελκύσουμε κορυφαία talenta από το εξωτερικό.
4. Οι ερευνητές και οι παραγωγοί καινοτομίας πρέπει να μπορούν να εργαστούν και να συνεργαστούν σε όλη την ΕΕ το ίδιο εύκολα όπως και μέσα στη χώρα τους. Ο ευρωπαϊκός χώρος έρευνας πρέπει να ολοκληρωθεί σε διάστημα τεσσάρων ετών – για να δημιουργηθεί το πλαίσιο για μια πραγματικά ελεύθερη κυκλοφορία της γνώσης.
5. Η πρόσβαση στα προγράμματα της ΕΕ πρέπει να απλοποιηθεί και το πολλαπλασιαστικό τους αποτέλεσμα στις επενδύσεις από τον ιδιωτικό τομέα να βελτιωθεί, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνα θα πρέπει να ενισχυθεί. Πρέπει να δοθεί ώθηση στη συμβολή του προγράμματος-πλαισίου στην τροφοδότηση των ταχύτατα αναπτυσσόμενων ΜΜΕ. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως για την ανάπτυξη των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας σε όλη την Ευρώπη, με βάση τις στρατηγικές έξυπνης περιφερειακής εξειδίκευσης.
6. Η έρευνά μας πρέπει να οδηγήσει σε περισσότερες καινοτομίες. Η συνεργασία του κόσμου της επιστήμης με τον κόσμο των επιχειρήσεων πρέπει να βελτιωθεί, να αρθούν τα εμπόδια και να δοθούν κίνητρα.
7. Πρέπει να αρθούν τα εμπόδια που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν οι επιχειρηματίες σχετικά με τη μεταφορά των «ιδεών στην αγορά»: καλύτερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, ιδίως για τις ΜΜΕ, οικονομικά προσιτή κατοχύρωση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, πιο έξυπνοι και πιο φιλόδοξοι στόχοι και ρυθμίσεις, ταχύτερη θέσπιση διαλειτουργικών προτύπων και στρατηγική χρήση των μαζικών προϋπολογισμών για τις δημόσιες συμβάσεις. Πρέπει άμεσα να επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ πριν από το τέλος του έτους.

8. Οι ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας πρέπει να δρομολογηθούν για να επιταχυνθεί η έρευνα, η ανάπτυξη και η εξάπλωση των καινοτομιών στην αγορά ώστε να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες κοινωνικές προκλήσεις, να υπάρξει συγκέντρωση εμπειρογνωμοσύνης και πόρων και να δοθεί ώθηση στην ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, ξεκινώντας από τον τομέα της υγιούς γήρανσης.
9. Τα ισχυρά μας σημεία στο σχεδιασμό και τη δημιουργικότητα πρέπει να αξιοποιηθούν καλύτερα. Πρέπει να στηρίζουμε την κοινωνική καινοτομία. Πρέπει να αναπτύξουμε την καλύτερη κατανόηση της έννοιας της καινοτομίας στο δημόσιο τομέα, να εντοπίσουμε και να προβάλλουμε τις επιτυχημένες πρωτοβουλίες και να αξιολογήσουμε την πρόοδο.
10. Είναι ανάγκη να συνεργαστούμε καλύτερα με τους διεθνείς εταίρους μας. Αυτό σημαίνει ανοικτή πρόσβαση στα προγράμματά μας για την έρευνα και την ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας παράλληλα ανάλογες συνθήκες στο εξωτερικό. Αυτό, επίσης, σημαίνει τη δημιουργία ενός κοινού μετώπου της ΕΕ όπου χρειάζεται για την προστασία των συμφερόντων μας.

Αυτή είναι η ουσία της Ένωσης καινοτομίας. Τα οφέλη θα είναι πολύ σημαντικά: σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, η επίτευξη του στόχου μας για δαπάνη του 3% από το ΑΕγχΠ της ΕΕ στην έρευνα και την ανάπτυξη έως το 2020, θα μπορούσε να δημιουργήσει περισσότερες από 3,7 εκατ. θέσεις εργασίας και να αυξήσει το ετήσιο ΑΕγχΠ κατά 800 δισ. ευρώ έως το 2025¹. Η υλοποίηση του στόχου αυτού θα απαιτήσει την αμέριστη και διαρκή υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, των κυβερνήσεων των κρατών μελών, των επιχειρήσεων, των δημόσιων αρχών, των ερευνητών και του κοινού.

Με την Ένωση καινοτομίας έχουμε όραμα, πρόγραμμα εργασίας, σαφή κατανομή καθηκόντων και σταθερές διαδικασίες παρακολούθησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα κάνει ό,τι είναι απαραίτητο για να γίνει η Ένωση καινοτομίας πραγματικότητα.

¹ P. Zagamé (2010) *The Cost of a non-innovative Europe*.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
2.	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ	9
2.1.	Προώθηση της αριστείας στην εκπαίδευση και της ανάπτυξης δεξιοτήτων	9
2.2.	Δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.....	11
2.3.	Επικέντρωση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ στις προτεραιότητες της Ένωσης καινοτομίας	13
2.4.	Προώθηση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) ως προτύπου για τη διαχείριση της καινοτομίας στην Ευρώπη	15
3.	ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΦΤΑΣΟΥΝ ΟΙ ΚΑΛΕΣ ΙΔΕΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ.....	15
3.1.	Βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις καινοτόμες εταιρείες	15
3.2.	Δημιουργία ενιαίας αγοράς καινοτομίας	18
3.3.	Προώθηση του ανοικτού πνεύματος και αξιοποίηση του δημιουργικού δυναμικού της Ευρώπης.....	21
4.	ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ.....	24
4.1.	Διάδοση των οφελών της καινοτομίας σε όλη την Ευρώπη	24
4.2.	Αύξηση των κοινωνικών οφελών	25
5.	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	27
6.	ΩΘΗΣΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΞΩ	32
7.	ΠΩΣ ΘΑ ΤΟ ΠΕΤΥΧΟΥΜΕ	34
7.1.	Μεταρρυθμίζοντας τα συστήματα έρευνας και καινοτομίας.....	34
7.2.	Αποτίμηση της προόδου	35
7.3.	Δέσμευση για να γίνει πραγματικότητα η Ένωση καινοτομίας.....	37
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I...Εργαλείο αυτοαξιολόγησης: Χαρακτηριστικά των αποδοτικών εθνικών και περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας.....		39
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II Πίνακας επιδόσεων για την έρευνα και την καινοτομία.....		44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III Ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας: Σκοπός και πεδίο εφαρμογής της πιλοτικής ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας με θέμα την ενεργό και υγιή γήρανση.....		48

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθώς προσπαθούμε να περιορίζουμε τα δημόσια ελλείμματα για να εξυγιάνουμε τα δημόσια οικονομικά και ενώ βλέπουμε το εργατικό μας δυναμικό να συρρικνώνεται, τίθεται το ερώτημα ποια θα είναι η βάση για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης στο μέλλον; Πώς θα δημιουργήσουμε νέα μεγέθυνση και θέσεις εργασίας; Πώς θα επαναφέρουμε την οικονομία της Ευρώπης στο σωστό δρόμο;

Πώς θα αντιμετωπίσουμε τις διογκούμενες κοινωνικές προκλήσεις, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η προμήθεια ενέργειας και η έλλειψη πόρων και ο αντίκτυπος από τις δημογραφικές αλλαγές; Πώς θα βελτιώσουμε την υγεία και την ασφάλεια και με ποιον τρόπο θα εξασφαλίσουμε τη βιωσιμότητα των υδατικών πόρων και της υψηλής ποιότητας τροφίμων σε προσιτές τιμές;

Η μόνη απάντηση είναι η καινοτομία, η οποία αποτελεί τον πυρήνα της στρατηγικής Ευρώπη 2020² για την οποία συμφώνησαν τα κράτη μέλη στο ευρωπαϊκό συμβούλιο του Ιουνίου 2010, υποστηρίζοντας την έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη στην οποία αποβλέπει η στρατηγική αυτή. Η Ένωση καινοτομίας είναι μία από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες που έχουν ανακοινωθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Σκοπός της πρωτοβουλίας αυτής είναι η βελτίωση των συνθηκών και της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την έρευνα και την καινοτομία ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι καινοτόμες ιδέες θα μπορέσουν να μετατραπούν σε προϊόντα και υπηρεσίες που θα δημιουργήσουν μεγέθυνση και θέσεις εργασίας.

Η πρωτοβουλία Ένωση καινοτομίας έχει αναπτυχθεί παράλληλα με την εμβληματική πρωτοβουλία «μια βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης», στόχος της οποίας είναι να εξασφαλίσει ισχυρή, ανταγωνιστική και διαφοροποιημένη αλυσίδα αξίας στον τομέα της μεταποίησης, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις. Συμπληρώνει τις εμβληματικές πρωτοβουλίες «ψηφιακό θεματολόγιο», «νεολαία σε κίνηση» και «ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας». Οι πρωτοβουλίες αυτές σε συνδυασμό με την Ένωση καινοτομίας θα βελτιώσουν τις συνθήκες για την καινοτομία, μεταξύ άλλων επισπεύδοντας την ανάπτυξη των υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας, διασφαλίζοντας μια ισχυρή βιομηχανική βάση και προωθώντας άριστα εκπαιδευτικά συστήματα, σύγχρονες αγορές εργασίας και το σωστό συνδυασμό δεξιοτήτων για το μελλοντικό εργατικό δυναμικό της Ευρώπης. Άλλες σημαντικές πολιτικές όπως η επανεκκίνηση της ενιαίας αγοράς μέσω της «πράξης περί ενιαίας αγοράς», μια αποτελεσματική πολιτική ανταγωνισμού και η καλύτερη πρόσβαση στις αγορές τρίτων χωρών μέσω μιας νέας εμπορικής στρατηγικής, συμπληρώνουν επίσης και ενισχύουν την πρωτοβουλία Ένωση καινοτομίας.

Στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζονται οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που αντιμετωπίζει η Ευρώπη σε βασικούς τομείς, για τις οποίες απαιτούνται επείγουσες και ουσιαστικές προσπάθειες. Προσδιορίζονται με σαφήνεια οι βασικές πρωτοβουλίες που απαιτούνται σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για να δημιουργηθεί η Ένωση καινοτομίας³.

² COM (2010) 2020.

³ Οι πρωτοβουλίες που προτείνονται στο πλαίσιο της Ένωσης καινοτομίας υποστηρίζονται από την ανάλυση που περιέχεται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SEC (2010) 1160.

Η Ευρώπη ξεκινά από θέση ισχύος. Σήμερα, ορισμένα κράτη μέλη είναι πρωτοπόρα σε παγκόσμιο επίπεδο όσον αφορά τη μεταποίηση, τη δημιουργικότητα, το σχεδιασμό, την αεροδιαστημική, τις τηλεπικοινωνίες, τις ενεργειακές και περιβαλλοντικές τεχνολογίες. Έχουμε περιφέρειες οι οποίες συγκαταλέγονται μεταξύ των πιο καινοτόμων περιφερειών του κόσμου. Οι οικονομίες μας υποστηρίζονται από δημόσιες υπηρεσίες οι οποίες βρίσκονται μεταξύ εκείνων με τη μεγαλύτερη δυναμικότητα και τις ισχυρότερες παραδόσεις στην κοινωνική καινοτομία σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ωστόσο, μπορούμε και πρέπει να τα καταφέρουμε πολύ καλύτερα. Δεν επενδύουμε αρκετά στη γνωστική μας βάση, δαπανώντας κάθε χρόνο 0,8% του ΑΕγχΠ λιγότερο από τις ΗΠΑ και 1,5% λιγότερο από την Ιαπωνία για την έρευνα και την ανάπτυξη, έχοντας μεγάλα κενά στην επιχειρηματική έρευνα και ανάπτυξη και στις επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων⁴, ενώ και το εκπαιδευτικό μας σύστημα χρειάζεται μεταρρύθμιση. Η έρευνα και ανάπτυξη στον ιδιωτικό τομέα ανατίθεται όλο και περισσότερο σε εξωτερικούς φορείς από τις αναδυόμενες οικονομίες και χιλιάδες από τους καλύτερους ερευνητές μας και παραγωγούς καινοτομίας έχουν μετοικήσει σε χώρες στις οποίες οι συνθήκες είναι πολύ ευνοϊκότερες. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις, η επίτευξη του στόχου μας για δαπάνη του 3% από το ΑΕγχΠ της ΕΕ στην έρευνα και την ανάπτυξη έως το 2020, θα μπορούσε να δημιουργήσει περισσότερες από 3,7 εκατ. θέσεις εργασίας και να αυξήσει το ετήσιο ΑΕγχΠ κατά 800 δις. ευρώ έως το 2025⁵. Πολύ λίγες από τις καινοτόμες ΜΜΕ μας εξελίσσονται σε μεγάλες εταιρείες. Αν και η αγορά της ΕΕ είναι η μεγαλύτερη του κόσμου, παραμένει κατακερματισμένη και δεν είναι αρκετά φιλική στην καινοτομία. Παρά το γεγονός ότι ο τομέας των υπηρεσιών σήμερα υπολογίζεται στο 70% της οικονομίας μας, οι υπηρεσίες έντασης γνώσης εξακολουθούν να μην είναι αρκετά ανεπτυγμένες.

Χώρες όπως η Κίνα και η Νότια Κορέα καλύπτουν γρήγορα τη διαφορά και από μμητές γίνονται πρωτοπόροι στον τομέα της καινοτομίας (βλ. τις συγκρίσεις ΕΕ – Κίνας στο παράρτημα ΙΙ). Αντίθετα από την ΕΕ, οι χώρες αυτές ακολουθούν μια στρατηγική προσέγγιση για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί την καινοτομία.

Η ανάπτυξή τους δημιουργεί τεράστιες εμπορικές ευκαιρίες και νέες δυνατότητες συνεργασίας, ασκώντας παράλληλα μεγάλη πίεση στις δικές μας εταιρείες. Στο μεταξύ, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ιαπωνία εξακολουθούν να προηγούνται της ΕΕ όσον αφορά τις επιδόσεις στον τομέα της καινοτομίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να αντιμετωπίσει ευθέως τις προκλήσεις αυτές και να αξιοποιήσει το τεράστιο δυναμικό της στον τομέα των επιστημών και της καινοτομίας. Η ΕΕ πρέπει:

- **Να ανατρέψει τις δυσμενείς συνθήκες-πλαίσια:** οι ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία συγκρατούνται και οι ιδέες δεν φτάνουν στην αγορά λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας κεφαλαίων, του αυξημένου κόστους για την κατοχύρωση των ευρεσιτεχνιών, του κατακερματισμού της αγοράς, των παρωχημένων ρυθμίσεων και διαδικασιών, των χρονοβόρων διαδικασιών θέσπισης προτύπων και της αδυναμίας στρατηγικής αξιοποίησης των δημόσιων συμβάσεων. Επιπλέον, οι φραγμοί της ενιαίας

⁴ Οι επενδύσεις των επιχειρήσεων της ΕΕ στην έρευνα και την ανάπτυξη είναι κατά 66% χαμηλότερες από αυτές των ΗΠΑ και κατά 122% χαμηλότερες από αυτές της Ιαπωνίας, ως ποσοστό του ΑΕγχΠ· οι επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων είναι κατά 64% χαμηλότερες από των ΗΠΑ· και το ποσοστό του πληθυσμού που ολοκληρώνει σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι κατά 69% χαμηλότερο από το αντίστοιχο των ΗΠΑ και κατά 76% χαμηλότερο από το αντίστοιχο της Ιαπωνίας (βλ. παράρτημα ΙΙ).

⁵ P. Zagamé, L. Soete (2010) *The cost of a non-innovative Europe*, http://ec.europa.eu/research/social-sciences/policy-briefs-research-achievements_en.html

αγοράς δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο τη θέση των διαφόρων συντελεστών όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία, την κοινή χρήση και την ανταλλαγή γνώσεων, τις λειτουργίες, δηλαδή, με τις οποίες αναπτύσσονται οι επιτυχημένες καινοτομίες.

- **Να αποφύγει τη διασπορά των προσπαθειών:** τα εθνικά και περιφερειακά συστήματα έρευνας και καινοτομίας εξακολουθούν να λειτουργούν αυτόνομα σε μεγάλο βαθμό και η ευρωπαϊκή διάσταση να βρίσκεται στο περιθώριο, με αποτέλεσμα τη δαπανηρή επανάληψη και αλληλεπικάλυψη των εργασιών, γεγονός απαράδεκτο σε εποχή δημοσιονομικής στενότητας. Με την καλύτερη οργάνωση των προσπαθειών, την επικέντρωση στην αριστεία και τη δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου έρευνας, η ΕΕ μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα της έρευνας και τη δυνατότητα της Ευρώπης για εξεύρεση επαναστατικών λύσεων, καθώς και για αύξηση της αποτελεσματικότητας των επενδύσεων που απαιτούνται για να φτάσουν οι ιδέες στην αγορά.

Σ' ένα παγκόσμιο περιβάλλον, η Ευρώπη πρέπει επίσης να αναπτύξει τη δική της διακριτή προσέγγιση της καινοτομίας η οποία θα βασιστεί στα ισχυρά της σημεία και θα εκμεταλλευτεί τις αξίες της με τους εξής τρόπους:

- **Εστιάζοντας την προσοχή στις καινοτομίες για την αντιμετώπιση των μεγάλων κοινωνικών προκλήσεων όπως προσδιορίζονται στη στρατηγική Ευρώπη 2020,** αξιοποιώντας τη δεσπόζουσα θέση μας σε τεχνολογίες-κλειδιά, εκμεταλλευόμενοι τις δυνατότητες που προσφέρουν οι αγορές αυτές για τις καινοτόμες επιχειρήσεις και βελτιώνοντας την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Η καινοτομία πρέπει να αποτελέσει βασικό συστατικό στοιχείο των πολιτικών της ΕΕ και η ΕΕ πρέπει να χρησιμοποιήσει το ισχυρό δυναμικό του δημόσιου τομέα σε τομείς όπως η ενέργεια και οι υδατικοί πόροι, η υγεία, οι δημόσιες μεταφορές και η εκπαίδευση, για να φέρει νέες λύσεις στην αγορά.
- **Ακολουθώντας μια ευρεία έννοια της καινοτομίας,** τόσο αυτής που είναι προσανατολισμένη στην έρευνα όσο και της καινοτομίας στα επιχειρηματικά μοντέλα, το σχεδιασμό, τα εμπορικά σήματα και τις υπηρεσίες που προσθέτουν αξία για τους χρήστες και όπου η Ευρώπη διαθέτει μοναδικά talenta. Η δημιουργικότητα και η πολυμορφία του κόσμου μας και η ισχύς των ευρωπαϊκών δημιουργικών επιχειρήσεων, προσφέρουν ένα τεράστιο δυναμικό για τη δημιουργία νέας μεγέθυνσης και νέων θέσεων εργασίας μέσω της καινοτομίας, ιδίως για τις ΜΜΕ.
- **Εμπλέκοντας όλους τους παράγοντες και όλες τις περιφέρειες στον κύκλο της καινοτομίας:** όχι μόνο τις μεγάλες εταιρείες αλλά και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων του δημόσιου τομέα, της κοινωνικής οικονομίας και των ίδιων των πολιτών («κοινωνική καινοτομία»): όχι μόνο ορισμένες περιοχές υψηλής τεχνολογίας, αλλά όλες τις περιφέρειες στην Ευρώπη και όλα τα κράτη μέλη, εστιάζοντας την προσοχή κάθε παράγοντα στα ισχυρά του σημεία («έξυπνη εξειδίκευση») στο πλαίσιο μιας σύμπραξης της Ευρώπης, των κρατών μελών και των περιφερειών.

Επιπλέον, δεδομένου ότι ο υγιής ανταγωνισμός και η εύρυθμη λειτουργία των ανταγωνιστικών αγορών αποτελούν το κλειδί για την καινοτομία, η αυστηρή εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, που εξασφαλίζουν την πρόσβαση στην αγορά και τις ευκαιρίες για τις νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση.

Μαζί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα παρακολουθεί την επίδοση της Ευρώπης στους θεματικούς τομείς της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Η πρώτη

τέτοιου είδους αξιολόγηση θα αφορά την έρευνα και την καινοτομία και θα πραγματοποιηθεί τον Δεκέμβριο του 2010. Για να επιτύχουμε την Ένωση καινοτομίας πρέπει να γίνουν θεαματικές αλλαγές. Στον κόσμο μετά την κρίση, η Ευρώπη πρέπει να ξεφύγει από τη σημερινή κατάσταση και να κάνει την καινοτομία πρωταρχικό στόχο πολιτικής. Αυτό που χρειάζεται για να μεταμορφώσουμε την οικονομία της ΕΕ σε γνήσια Ένωση καινοτομίας είναι πολιτική ηγεσία, τολμηρές αποφάσεις και υλοποίηση με αποφασιστικότητα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δεσμευτεί για τη δημιουργία μια πραγματικής Ένωσης καινοτομίας έως το 2020 με τους ακόλουθους τρόπους:

- αναλαμβάνοντας συλλογική ευθύνη για την εφαρμογή μιας πολιτικής για την έρευνα και την καινοτομία, η οποία θα είναι στρατηγική, χωρίς αποκλεισμούς και προσανατολισμένη στις επιχειρήσεις, με σκοπό την αντιμετώπιση των σημαντικότερων κοινωνικών προκλήσεων, την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η Επιτροπή θα μεταφέρει τη στρατηγική αυτή προσέγγιση της καινοτομίας σε όλες τις πολιτικές της και καλεί και τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να πράξουν το ίδιο.
- Δίνοντας προτεραιότητα και προστατεύοντας τις επενδύσεις στη γνωστική μας βάση, περιορίζοντας τον δαπανηρό κατακερματισμό και δημιουργώντας στην Ευρώπη ευνοϊκότερες συνθήκες για την καινοτομία και για τη μεταφορά των ιδεών στην αγορά. Πρέπει να τεθεί προθεσμία έως το 2014 για τη δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας.
- Συμφωνώντας για τη δρομολόγηση ευρωπαϊκών συμπράξεων καινοτομίας, με πρώτη τη σύμπραξη για την ενεργό και υγιή γήρανση, με σκοπό τη συγκέντρωση των πόρων και της εμπειρογνομosύνης ώστε να εξευρεθούν λύσεις για τις μεγάλες κοινωνικές προκλήσεις και να δημιουργηθεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις κυριότερες αγορές.

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ

2.1. Προώθηση της αριστείας στην εκπαίδευση και της ανάπτυξης δεξιοτήτων

Πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο έχουν δημιουργήσει μαζικά προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και προώθησης των σταδιοδρομιών στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας. Η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει επαρκή αριθμό εργαζομένων με υψηλά προσόντα στους οποίους να προσφέρει ελκυστική σταδιοδρομία και δυνατότητα κινητικότητας σε άλλους τομείς και χώρες, διαφορετικά οι επενδύσεις στην καινοτομία, αλλά και τα talέντα θα μετακινηθούν αλλού⁶.

Το σημείο εκκίνησης για την Ένωση καινοτομίας είναι η δημιουργία άριστων, σύγχρονων εκπαιδευτικών συστημάτων σε όλα τα κράτη μέλη. Παρά το γεγονός ότι η Ευρώπη διαθέτει ένα καλό σύστημα βασικής εκπαίδευσης σε σύγκριση με πολλά άλλα μέρη του κόσμου, σε

⁶ Οι πολιτικές και τα μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης στην ποιοτική εκπαίδευση, τις εύρυθμα λειτουργούσες αγορές εργασίας και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων θα εξεταστούν στις εμβληματικές πρωτοβουλίες «Νεολαία σε κίνηση» και «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας» αντίστοιχα, στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020.

ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές αδυναμίες όσον αφορά τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών. Τα κορίτσια που επιλέγουν ως μάθημα τις φυσικές επιστήμες σε προχωρημένο επίπεδο εξακολουθούν να είναι πολύ λίγα. Επιπλέον, η καινοτομία πλέον χρειάζεται σε όλα τα επίπεδα και τα σχολεία πρέπει να εξασφαλίζουν ότι όλοι οι νέοι είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν την πρόκληση αυτή.

Εξ ίσου επείγουσα είναι η ανάγκη μεταρρύθμισης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα περισσότερα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια δεν προσελκύουν αρκετά από τα κορυφαία ταλέντα όλου του κόσμου και πολύ λίγα είναι αυτά που βρίσκονται σε ηγετικές θέσεις σύμφωνα με τις υπάρχουσες διεθνείς κατατάξεις. Τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια πρέπει να απαλλαγούν από την υπερβολική ρύθμιση και τη μικροδιαχείριση και να αναλάβουν την πλήρη θεσμική ευθύνη. Τα πανεπιστήμια χρειάζονται, επίσης, περισσότερη ποικιλομορφία όσον αφορά την αποστολή και τις προοπτικές τους, με έξυπνη εξειδίκευση στα διάφορα πεδία.

Ο αριθμός των ερευνητών στην Ευρώπη ως ποσοστό του γενικού πληθυσμού είναι κατά πολύ χαμηλότερος του αντίστοιχου αριθμού στις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και άλλες χώρες. Υπολογίζεται ότι η ΕΕ θα χρειαστεί τουλάχιστον ένα εκατομμύριο νέες θέσεις εργασίας στον τομέα της έρευνας για να μπορέσει να επιτύχει τον στόχο του 3% στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης. Ο αριθμός των ερευνητών που απαιτείται είναι κατά πολύ υψηλότερος, επειδή πολλοί από τους ερευνητές θα συνταξιοδοτηθούν στη διάρκεια της επόμενης δεκαετίας. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της πρέπει να δραστηριοποιηθούν για να βελτιώσουν την ικανότητά τους να προσελκύουν και να καταρτίζουν νέους με σκοπό να γίνουν ερευνητές και να προσφέρουν σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας οι οποίες θα είναι ανταγωνιστικές σε διεθνές επίπεδο, ώστε όχι μόνον οι ερευνητές αυτοί να παραμένουν στην Ευρώπη αλλά και τα καλύτερα ταλέντα από το εξωτερικό να επιθυμούν να έρθουν στην Ευρώπη. Από την άποψη αυτή, οι υποτροφίες Marie Curie του προγράμματος-πλαισίου για την έρευνα συμβάλλουν δυναμικά στην ενίσχυση της ανάπτυξης δεξιοτήτων, της κινητικότητας και της σταδιοδρομίας των ερευνητών εκτός των συνόρων της χώρας τους⁷. Γενικότερα, απαιτείται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να καλυφθούν οι ελλείψεις σε δεξιότητες καινοτομίας και να υλοποιηθεί η ευρωπαϊκή ατζέντα για τις ηλεκτρονικές δεξιότητες⁸. Κι αυτό είναι ζωτικής σημασίας για την επιτάχυνση της ανάπτυξης και την υιοθέτηση καινοτόμων επιχειρησιακών προτύπων εκ μέρους των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ.

Επίσης, οι επιχειρήσεις πρέπει να εμπλακούν περισσότερο στην ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών και την κατάρτιση σε διδακτορικό επίπεδο, ώστε οι δεξιότητες να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της βιομηχανίας, αξιοποιώντας π.χ. το φόρουμ πανεπιστημίων-επιχειρήσεων⁹. Υπάρχουν καλά παραδείγματα διεπιστημονικών προσεγγίσεων σε πανεπιστήμια τα οποία κατορθώνουν να συνδυάζουν δεξιότητες που καλύπτουν ευρύ φάσμα πεδίων από την έρευνα έως τα χρηματοοικονομικά και τις επιχειρήσεις και από τη δημιουργικότητα και το σχέδιο έως τη διαπολιτισμική επικοινωνία¹⁰.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας»

- 1. Έως το τέλος του 2011, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν στρατηγικές για την κατάρτιση επαρκούς αριθμού ερευνητών ο οποίος θα ανταποκρίνεται στους**

⁷ <http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/>

⁸ Πρβλ. «Ηλεκτρονικές δεξιότητες για τον 21ο αιώνα: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ανάπτυξης και της απασχόλησης», COM(2007) 496.

⁹ Πρβλ. http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1261_en.htm

¹⁰ Ένα παράδειγμα είναι το πανεπιστήμιο Aalto στη Φινλανδία.

εθνικούς τους στόχους για έρευνα και ανάπτυξη και για την προώθηση ελκυστικών όρων απασχόλησης στα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα. Στις στρατηγικές αυτές πρέπει οπωσδήποτε να ληφθούν υπόψη η διάσταση του φύλου και η δυνατότητα διπλής σταδιοδρομίας.

2. Η Επιτροπή, το 2011, με βάση την τρέχουσα προπαρασκευαστική εργασία¹¹, θα υποστηρίξει ένα ανεξάρτητο πολυδιάστατο διεθνές σύστημα κατάταξης των πανεπιστημίων με σκοπό την αξιολόγηση των επιδόσεων τους. Με τον τρόπο αυτόν θα γίνει δυνατόν να εντοπιστούν τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια με τις καλύτερες επιδόσεις. Επίσης, το 2011 η Επιτροπή με ανακοίνωσή της θα προτείνει περαιτέρω βήματα για τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Επιτροπή θα υποστηρίξει, επίσης, τις συνεργασίες επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, μέσω της δημιουργίας των «συμμαχιών γνώσης» μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, για την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων σπουδών για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε δεξιότητες καινοτομίας (βλ. επίσης τη δέσμευση 3 σχετικά με τις ηλεκτρονικές δεξιότητες). Με τον τρόπο αυτόν τα πανεπιστήμια θα μπορέσουν να εκσυγχρονιστούν προς την κατεύθυνση της διεπιστημονικότητας, της επιχειρηματικότητας και των ισχυρότερων συμπράξεων με τις επιχειρήσεις.

3. Το 2011, η Επιτροπή θα προτείνει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανάπτυξη και την προώθηση των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων στους τομείς της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, που θα βασίζεται στις συμπράξεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Θα βασίζεται στην προσφορά και τη ζήτηση, τις πανευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για τα νέα προγράμματα σπουδών, τα σήματα ποιότητας για την κατάρτιση με βάση τις ανάγκες του κλάδου και τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησης.

2.2. Δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας

Λόγω της μεγάλης σημασίας που έχει η σχέση κόστους-οφέλους, είναι ζωτικής σημασίας, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, να αποφεύγονται οι δαπανηρές επικαλύψεις και οι μη αναγκαίες επαναλήψεις στον τομέα της έρευνας σε εθνικό επίπεδο. Είναι ουσιάδες να δημιουργηθεί ένας πραγματικός Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας στον οποίο όλοι οι παράγοντες, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, θα μπορούν να λειτουργούν ελεύθερα, να διαμορφώνουν συμμαχίες και να δημιουργούν την κρίσιμη μάζα που θα τους επιτρέπει να είναι ανταγωνιστικοί, αλλά και να συνεργάζονται σε παγκόσμια κλίμακα. Ομάδες εκπροσώπων κρατών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εργάζονται σε πέντε κύριους τομείς: το ανθρώπινο δυναμικό, τα ερευνητικά προγράμματα, τις υποδομές για την έρευνα, την ανταλλαγή γνώσεων (βλ. τμήμα 3.3) και τη διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία (βλ. τμήμα 6). Ωστόσο, οι ερευνητές, τα ερευνητικά ιδρύματα και οι φορείς χρηματοδότησης της Ευρώπης εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλά νομικά και πρακτικά εμπόδια που δεν τους επιτρέπουν να λειτουργήσουν ελεύθερα, ιδίως πέρα από τα σύνορά τους. Η ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας αποτελεί υποχρέωση εκ του νόμου. Το έχουν ζητήσει το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Ο ρυθμός της προόδου πρέπει να επιταχυνθεί και να

¹¹ Μελέτη σκοπιμότητας για μια πολυδιάστατη, παγκόσμια κατάταξη των πανεπιστημίων, <http://www.u-multirank.eu>. Αξιολόγηση της έρευνας που βασίζεται στα πανεπιστήμια στην Ευρώπη, http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/assessing-europe-university-based-research_en.pdf

καθοδηγηθεί από ένα κοινό πλαίσιο αρχών και στόχων. Η Ένωση θα πρέπει να ορίσει ως προθεσμία το τέλος του 2014 για την εύρυθμη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

Το σύστημα υποστήριξης της έρευνας και της ανάπτυξης στο σύνολό του έχει γίνει πολύ πολύπλοκο στην Ευρώπη. Δυνητικοί δικαιούχοι βρίσκονται αντιμέτωποι με ένα πλήθος εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων και διακρατικών πρωτοβουλιών, καθώς και διαδικασιών χρηματοδότησης από την πλευρά της ΕΕ. Οι κανόνες και τα χρονοδιαγράμματα των χιλιάδων μέσων που υπάρχουν δεν είναι ευθυγραμμισμένοι. Έτσι δημιουργείται ένας τεράστιος διοικητικός φόρτος ο οποίος αποθαρρύνει τη συμμετοχή, ιδίως από την πλευρά των ΜΜΕ, και τη διασυνοριακή συνεργασία. Πρέπει να δοθεί υψηλή προτεραιότητα στις πρόσφατες εργασίες για την απλούστευση των διαδικασιών και των όρων και για τη μεταξύ τους συνοχή, στις οποίες μετέχουν ενδιαφερόμενα μέρη και φορείς χρηματοδότησης.

Η πρωτοποριακή έρευνα και καινοτομία απαιτούν όλο και περισσότερο υποδομές παγκόσμιου κύρους. Προσελκύουν ταλέντα από όλο τον κόσμο σε συνεργατικούς σχηματισμούς καινοτομίας και δημιουργούν εύφορο έδαφος για τις ΤΠΕ και τις βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής όπως είναι η μικρο- και η νανοηλεκτρονική, οι βιοτεχνολογίες, τα νέα υλικά και η προηγμένη μεταποιητική βιομηχανία. Λόγω της αυξανόμενης πολυπλοκότητας, της κλίμακας και του κόστους τους, οι πόροι για τη δημιουργία και τη λειτουργία τους πρέπει να συγκεντρωθούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε ορισμένες περιπτώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί μέσω του ευρωπαϊκού στρατηγικού φόρουμ για τις υποδομές έρευνας (ESFRI), το οποίο ακολουθεί προτεραιότητες που έχουν αποφασιστεί και έχει πραγματοποιήσει επενδύσεις σε πολύ σημαντικές υποδομές. Επιπλέον, μεγάλη πρόοδος έχει σημειωθεί στην ανάπτυξη υποδομών ΤΠΕ για την έρευνα. Σε μια εποχή που οι δημόσιοι πόροι σπανίζουν, πρέπει να δοθεί πολιτική προτεραιότητα στις επενδύσεις αυτές και να αναπτυχθούν νέοι μηχανισμοί χρηματοδότησης. Επίσης, οι υποδομές έρευνας πρέπει να συνεχίσουν το άνοιγμά τους προς τους βιομηχανικούς ερευνητές, και τις συμπράξεις μαζί τους, για να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων και την υποστήριξη της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας»

4. Το 2012 η Επιτροπή θα προτείνει ένα πλαίσιο για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και μέτρα υποστήριξης για την άρση των εμποδίων που αντιμετωπίζει η κινητικότητα και η διασυνοριακή συνεργασία, με στόχο την εφαρμογή τους έως το τέλος του 2014. Βασική επιδίωξη μέσω μιας κοινής προσέγγισης θα είναι κυρίως να εξασφαλιστεί:

- η ποιότητα των διδακτορικών σπουδών, οι ελκυστικοί όροι απασχόλησης και η ισορροπία των φύλων στις ερευνητικές σταδιοδρομίες·
- η κινητικότητα των ερευνητών σε άλλες χώρες και τομείς, μεταξύ άλλων και μέσω ανοικτών διαδικασιών πρόσληψης στα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα και συγκρίσιμων δομών σταδιοδρομίας στον τομέα της έρευνας, και διευκολύνοντας τη δημιουργία ευρωπαϊκών επικουρικών συνταξιοδοτικών ταμείων·
- η διασυνοριακή λειτουργία των οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της έρευνας, των φορέων χρηματοδότησης και των ιδρυμάτων, εξασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, την απλότητα και την αμοιβαία συνοχή των κανόνων

χρηματοδότησης και των διαδικασιών, αξιοποιώντας το έργο των ενδιαφερόμενων μερών, των φορέων χρηματοδότησης και των οργανισμών εκπροσώπησής τους·

- η διάδοση, η μεταφορά και η χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας, μεταξύ άλλων, μέσω της ανοικτής πρόσβασης σε δημοσιεύσεις και στοιχεία των ερευνών που χρηματοδοτούνται από δημόσιους φορείς·

- το άνοιγμα των υποδομών έρευνας που λειτουργούν σε επίπεδο κράτους μέλους σε όλη την ευρωπαϊκή κοινότητα χρηστών· και

- η συνοχή των στρατηγικών και των ενεργειών σε επίπεδο ΕΕ και επίπεδο κρατών μελών για τη διεθνή συνεργασία στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας.

5. Έως το 2015, τα κράτη μέλη μαζί με την Επιτροπή θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει ή να έχουν ξεκινήσει την κατασκευή του 60% των **ευρωπαϊκών ερευνητικών υποδομών προτεραιότητας** που προσδιορίζονται σήμερα από το ευρωπαϊκό στρατηγικό φόρουμ για τις υποδομές έρευνας (ESFRI)¹² και να έχουν αυξήσει τη δυναμικότητα για καινοτομία των υποδομών αυτών (των ΤΠΕ και άλλων). Τα κράτη μέλη καλούνται να επανεξετάσουν τα επιχειρησιακά τους προγράμματα για να διευκολύνουν την αξιοποίηση των χρημάτων της πολιτικής συνοχής για τον σκοπό αυτό.

2.3. Επικέντρωση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ στις προτεραιότητες της Ένωσης καινοτομίας

Τα προγράμματα της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία έχουν εξυπηρετήσει τους στόχους της ΕΕ εστιάζοντας την προσοχή στην αριστεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η επιτυχία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας αποδεικνύει ότι βρισκόμαστε στη σωστή κατεύθυνση. Η διαδικασία καθορισμού προτεραιοτήτων για το μέρος του προγράμματος-πλαισίου που αφορά τη συνεργασία, με τη συμμετοχή πολλών ενδιαφερόμενων μερών από όλη την Ευρώπη, προσφέρει μοναδική προστιθέμενη αξία και βάση για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων στα προγράμματα πολλών κρατών μελών. Πολύ μεγάλη πρόοδος έχει επίσης σημειωθεί στη δημιουργία συμπράξεων για την από κοινού υλοποίηση της χρηματοδότησης της έρευνας με τα κράτη μέλη και με τη βιομηχανία¹³.

Έχοντας ως βάση τις εξελίξεις αυτές, τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία πρέπει να εξορθολογιστούν και να επικεντρωθούν στους στόχους της Ένωσης καινοτομίας. Η υποστήριξη σε όλη την αλυσίδα της έρευνας και της καινοτομίας πρέπει να ενισχυθεί και να γίνει πιο συνεκτική, από τη βασική έρευνα έως την αφομοίωση των αποτελεσμάτων από την αγορά. Οι ευκαιρίες χρηματοδότησης πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των διαφόρων πλευρών που συμμετέχουν, ιδίως των ΜΜΕ, με στόχο τη δυνατότητα μετατροπής των αποτελεσμάτων σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιπλέον, η ενσωμάτωση της διάστασης της έρευνας και της τεχνολογίας πρέπει να αντικατοπτρίζεται στα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων του προγράμματος-πλαισίου, του προγράμματος-πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία και του ταμείου συνοχής. Πρέπει, επίσης, να υπάρξει καλύτερος συντονισμός

¹² http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=esfri-roadmap

¹³ Συμπράξεις που βασίζονται στα άρθρα 185 και 187 της συνθήκης για την ΕΕ (κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες).

όσον αφορά το σχεδιασμό και την υλοποίηση ώστε να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος, η φιλικότητα προς τον χρήστη και η προστιθέμενη αξία σε επίπεδο ΕΕ.

Υπάρχουν ακόμη πολλές δυνατότητες απλούστευσης. Οι ερευνητές και οι παραγωγοί καινοτομίας πρέπει να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στα εργαστήρια και στις συνεργασίες και λιγότερο στη γραφειοκρατία. Είναι δυνατόν να σημειωθεί μεγάλη πρόοδος όσον αφορά το πρόγραμμα-πλαίσιο¹⁴, εάν ληφθούν γρήγορα οι αποφάσεις σχετικά με τις προτάσεις της Επιτροπής για αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανονισμών.

Αν και τεχνολογίες όπως τα αεροπορικά ταξίδια και οι τηλεπικοινωνίες μεταμόρφωσαν τις οικονομίες στον 20ο αιώνα, σήμερα η ανάπτυξη κατευθύνεται όλο και περισσότερο και από άλλες βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής, όπως οι οικολογικές τεχνολογίες, οι νανοτεχνολογίες, οι βιοτεχνολογίες και οι τεχνολογίες της πληροφορίας. Οι τεχνολογίες αυτές είναι δυνατόν να επηρεάζουν όλους τους τομείς της ζωής μας και τα ρυθμιστικά πλαίσια πρέπει να βασίζονται στις επιστημονικές αποδείξεις, με διαφάνεια στην ενημέρωση και τη συμμετοχή των πολιτών. Με τον τρόπο αυτό και βελτιώνοντας τη διορατική της ικανότητα (μεταξύ άλλων, με αναλύσεις, προβλέψεις, αξιολόγηση της τεχνολογίας και δημιουργία προτύπων) η Ευρώπη μπορεί να εξασφαλίσει την εμπιστοσύνη του κοινού στις επιστημονικές και τεχνολογικές επαναστατικές λύσεις και να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για επενδύσεις. Παρόλο που οι δραστηριότητες αυτές βρίσκονται σε εξέλιξη σε διάφορα επίπεδα, είναι αναγκαίο να συνδυαστούν και να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά στη χάραξη της πολιτικής.

6. Τα μελλοντικά προγράμματα της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία θα έχουν ως επίκεντρο τους στόχους της στρατηγικής Ευρώπη 2020 και ιδίως την Ένωση καινοτομίας. Το 2011, η Επιτροπή, προσβλέποντας στις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές, θα προσδιορίσει τους τρόπους με τους οποίους τα **μελλοντικά προγράμματα θα επικεντρώνονται περισσότερο στις κοινωνικές προκλήσεις, θα υπάρχει εξορθολογισμός των χρηματοδοτικών μέσων και ριζική απλούστευση της πρόσβασης μέσω μιας καλύτερης ισορροπίας μεταξύ ενός συστήματος που βασίζεται στον έλεγχο και ενός συστήματος που βασίζεται στην εμπιστοσύνη**. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας (ERC) για την προώθηση της αριστείας θα πρέπει να ενισχυθεί και οι προσανατολισμένες στη βιομηχανία προτεραιότητες να τονωθούν (συμπεριλαμβανομένων των συμπράξεων που είναι προσανατολισμένες στη βιομηχανία σε τομείς όπως οι βασικές τεχνολογίες γενικής εφαρμογής) στο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα.
7. Η Επιτροπή θα σχεδιάσει τα **μελλοντικά προγράμματα για την έρευνα και την καινοτομία της ΕΕ** με γνώμονα την απλή πρόσβαση και τη μεγαλύτερη συμμετοχή των ΜΜΕ, ιδίως εκείνων με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης. Θα πρέπει να αξιοποιηθούν περισσότερο οι συμπράξεις με φορείς των κρατών μελών, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη την εμπειρία από την πρωτοβουλία Eurostars του προγράμματος Eureka.
8. Η Επιτροπή θα **ενισχύσει την επιστημονική βάση στη χάραξη της πολιτικής** μέσω του Κοινού Κέντρου Ερευνών. Η Επιτροπή θα δημιουργήσει, επίσης, ένα «**ευρωπαϊκό φόρουμ διορατικών δραστηριοτήτων**» με σκοπό τη συγκέντρωση

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής με αντικείμενο την απλούστευση της εφαρμογής των προγραμμάτων-πλαισίων έρευνας, COM(2010) 187.

2.4. Προώθηση του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) ως προτύπου για τη διαχείριση της καινοτομίας στην Ευρώπη

Η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) έχει δώσει μια ισχυρή νέα ώθηση για την συνολική αντιμετώπιση των τριών πλευρών του «τριγώνου της γνώσης» (εκπαίδευση, έρευνα και καινοτομία) για πρώτη φορά σε επίπεδο ΕΕ μέσω της προώθησης νέων προτύπων διακυβέρνησης και χρηματοδότησης. Το EIT αποτελεί πρότυπο για την ενθάρρυνση της καινοτομίας στην Ευρώπη. Καλύπτοντας όλη την αλυσίδα καινοτομίας, οι κοινότητες γνώσης και καινοτομίας του EIT αποσκοπούν να αποτελέσουν ευκαιρία συνάντησης των δημιουργικότερων και πιο καινοτόμων εταίρων από τους τομείς της έρευνας, των επιχειρήσεων και των πανεπιστημίων ώστε να συνεργαστούν για την αντιμετώπιση των μεγάλων κοινωνικών προκλήσεων. Έτσι, το EIT θα προωθήσει την έρευνα με επίκεντρο την καινοτομία, και θα συμβάλλει στη δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξης, και μέσω της επιχειρηματικής εκπαίδευσης, που θα αναγνωρίζονται στα πολυεπιστημονικά πτυχία με το «σήμα EIT» που θα χορηγούν τα πανεπιστήμια-εταίροι των κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας. Το Ίδρυμα του EIT θα αναπτύξει νέους ευέλικτους τρόπους χρηματοδότησης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων υψηλού κινδύνου και θα ενεργοποιήσει κεφάλαια από χορηγίες για την υποστήριξη της καινοτομίας.

Λέσμευση της Ένωσης καινοτομίας

9. Έως τα μέσα του 2011, το EIT θα πρέπει να καθορίσει ένα στρατηγικό θεματολόγιο καινοτομίας για να διευρύνει τις δραστηριότητές του σχετικά με την προβολή της Ένωσης καινοτομίας. Το θεματολόγιο αυτό θα πρέπει να περιγράφει τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξή του στο πλαίσιο της Ένωσης καινοτομίας με τη δημιουργία, μεταξύ άλλων, νέων κοινοτήτων γνώσης και καινοτομίας, στενών δεσμών με τον ιδιωτικό τομέα και με την ισχυροποίηση του ρόλου της επιχειρηματικότητας. Επίσης, θα πρέπει να βασίζεται στο Ίδρυμα EIT, το οποίο θα συσταθεί εντός του 2010, και στην εισαγωγή από το 2011 του «πτυχίου EIT» ως διεθνώς αναγνωρισμένου σήματος αριστείας.

3. ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΦΤΑΣΟΥΝ ΟΙ ΚΑΛΕΣ ΙΔΕΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Σήμερα οι επιχειρηματίες της Ευρώπης, που θέλουν να κάνουν τις ιδέες τους εμπορεύσιμα προϊόντα ή υπηρεσίες, αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια και αρνητικές συνθήκες-πλαίσια. Αυτή η αλυσίδα εμποδίων πρέπει να αρθεί συστηματικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να δημιουργηθεί μια ενιαία αγορά για την καινοτομία.

3.1. Βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις καινοτόμες εταιρείες

Η Ευρώπη πρέπει να επενδύσει στις καλές ιδέες. Αυτός είναι ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα κατά πρώτο λόγο. Ωστόσο, η Ευρώπη σε σύγκριση με τις ΗΠΑ επενδύει κάθε χρόνο περίπου 15 δισ. ευρώ λιγότερο σε επιχειρηματικά κεφάλαια, ενώ πρέπει να αυξηθούν κατά 100 δισ. ευρώ οι ετήσιες επενδύσεις στην επιχειρηματική έρευνα και ανάπτυξη για να επιτευχθεί ο

στόχος για διάθεση του 3% του ΑΕγχΠ¹⁵. Οι τράπεζες δεν είναι πρόθυμες να δανείσουν σε εταιρείες που βασίζονται στη γνώση και δεν παρέχουν πρόσθετες εγγυήσεις. Η οικονομική κρίση έκανε τα πράγματα ακόμη χειρότερα.

Υπάρχουν πολλά σημαντικά κενά στην αγορά. Κατά τη μεταφορά τεχνολογίας και τη φάση εκκίνησης, οι νέες εταιρείες έρχονται αντιμέτωπες μ' ένα αξεπέραστο πρόβλημα, όπου οι δημόσιες επιδοτήσεις για την έρευνα σταματούν και είναι αδύνατη η προσέλκυση χρηματοδότησης από ιδιωτικούς φορείς. Η υποστήριξη του δημόσιου τομέα, που αποσκοπεί στη μόχλευση κεφαλαίων αρχικής ώθησης και εκκίνησης από τον ιδιωτικό τομέα για τη λύση αυτού του προβλήματος, σήμερα είναι πολύ τμηματοποιημένη και περιοδική ή οι υπεύθυνοι για τη διαχείρισή της δεν διαθέτουν την απαραίτητη εμπειρία.

Οι καινοτόμες εταιρείες που έχουν τη δυνατότητα να επεκταθούν σε διεθνείς αγορές έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση ανάπτυξης από επιχειρηματικά κεφάλαια. Τα περισσότερα επιχειρηματικά κεφάλαια στην Ευρώπη είναι πολύ μικρά για να υποστηρίξουν τη διαρκή ανάπτυξη των καινοτόμων εταιρειών και δεν διαθέτουν την κρίσιμη μάζα που απαιτείται για την εξειδίκευση και τη διακρατική λειτουργία. Η Ευρώπη πρέπει να βελτιώσει την αγορά της επιχειρηματικών κεφαλαίων, δημιουργώντας κίνητρα για επενδύσεις και βελτιώνοντας το ρυθμιστικό περιβάλλον.

Πολλές από τις εδραιωμένες καινοτόμες εταιρείες – μεγάλες και μικρές – αντιμετωπίζουν δυσκολία στην εξεύρεση δανείων υψηλότερου κινδύνου. Οι τράπεζες δεν έχουν την ικανότητα να εκτιμήσουν το κεφάλαιο της γνώσης, όπως είναι η διανοητική ιδιοκτησία, και κατά συνέπεια δεν είναι πρόθυμες να επενδύσουν σε εταιρείες που βασίζονται στη γνώση. Δάνεια χρειάζονται, επίσης, για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων υποδομής.

Η κάλυψη των κενών αυτών και η μετατροπή της Ευρώπης σε ελκυστικό τόπο για επενδύσεις στην καινοτομία απαιτούν την έξυπνη αξιοποίηση των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο. Πρέπει να αρθούν όλα τα εναπομένοντα εμπόδια που αντιμετωπίζει η διακρατική κίνηση των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου. Οι κανόνες για την εισαγωγή στα χρηματιστήρια των καινοτόμων εταιρειών πρέπει να απλοποιηθούν για να διευκολυνθεί η πρόσβασή τους σε κεφάλαια¹⁶. Οι κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις και τα επιχειρηματικά κεφάλαια επιτρέπουν στα κράτη μέλη να καλύψουν το έλλειμμα χρηματοδότησης που υπάρχει στην αγορά. Το μέγεθος του ελλείμματος χρηματοδότησης επαναξιολογείται στις τρέχουσες συνθήκες.

Σε επίπεδο ΕΕ, η τρέχουσα χρηματοδοτική διευκόλυνση καταμερισμού του κινδύνου (RSFF) που εντάσσεται στο 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο και τα χρηματοδοτικά μέσα του προγράμματος-πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP)¹⁷ έχουν προκαλέσει

¹⁵ Τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία είναι από το 2008, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών κεφαλαίων σε πρώιμο στάδιο και σε επέκταση.

¹⁶ Βλ. την επικείμενη ανακοίνωση της Επιτροπής «Πράξη περί ενιαίας αγοράς».

¹⁷ Η χρηματοδοτική διευκόλυνση καταμερισμού του κινδύνου (RSFF) είναι ένα σύστημα καταμερισμού του πιστωτικού κινδύνου που συστάθηκε από κοινού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΤΕπ για να βελτιώσει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση του χρέους των ιδιωτικών εταιρειών ή των δημόσιων οργανισμών που προωθούν δραστηριότητες με χαρακτηριστικά υψηλότερου χρηματοοικονομικού κινδύνου στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της επίδειξης και της καινοτομίας. Τα χρηματοδοτικά μέσα του CIP καλύπτουν εγγυήσεις δανείων και επιχειρηματικό κεφάλαιο και η διαχείρισή τους γίνεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

επενδύσεις εικοσαπλάσιας και πλέον αξίας της συνδρομής από τον προϋπολογισμό της ΕΕ¹⁸, και δεν έχουν κατορθώσει να καλύψουν τη ζήτηση. Σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία της διαχείρισης των χρηματοδοτικών αυτών μέσων οφείλεται στην εμπειρία και το κύρος του Ομίλου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Οι προτάσεις της Επιτροπής για αλλαγές στους δημοσιονομικούς κανονισμούς θα κάνουν πολύ πιο απλή την υλοποίηση τέτοιου είδους συστημάτων στο μέλλον.

Όπως επισημαίνεται στη στρατηγική Ευρώπη 2020, ενδέχεται να υπάρχουν ευκαιρίες για να δημιουργηθούν κι άλλοι καινοτόμοι μηχανισμοί παροχής κινήτρων που συνδέονται με την αγορά του άνθρακα, ιδίως για όσους εξελίσσονται ταχύτερα. Η Επιτροπή θα διερευνήσει περαιτέρω την ιδέα αυτή.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας»

- 10.** Έως το 2014: με βάση τις προτάσεις της Επιτροπής, η ΕΕ θα πρέπει να εφαρμόσει χρηματοδοτικά μέσα που θα προκαλέσουν μεγάλη αύξηση της ιδιωτικής χρηματοδότησης και θα καλύψουν τα κενά που υπάρχουν στην αγορά όσον αφορά τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία. Οι συνεισφορές από τον προϋπολογισμό της ΕΕ θα πρέπει να δημιουργήσουν σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και να διευρύνουν την επιτυχία του 7ου προγράμματος-πλαισίου και του CIP. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, με τους εθνικούς ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και με ιδιώτες επενδυτές για την εκπόνηση προτάσεων σχετικά με την κάλυψη των ακόλουθων πολύ σημαντικών κενών: i) επενδύσεις στη μεταφορά γνώσης και τις νέες επιχειρήσεις· ii) επιχειρηματικά κεφάλαια για ραγδαία αναπτυσσόμενες εταιρείες που επεκτείνονται στις αγορές της ΕΕ και παγκοσμίως· iii) χρηματοδότηση καταμερισμού του κινδύνου για επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη και σε καινοτόμα σχέδια· και iv) δάνεια για καινοτόμες ραγδαία αναπτυσσόμενες ΜΜΕ και εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης. Οι προτάσεις θα εξασφαλίσουν σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, αποτελεσματική διαχείριση και απλές διαδικασίες πρόσβασης για τις επιχειρήσεις
- 11.** Έως το 2012, η Επιτροπή θα εξασφαλίσει ότι οι εταιρείες επιχειρηματικών κεφαλαίων που είναι εγκατεστημένες σε οποιοδήποτε κράτος μέλος μπορούν να λειτουργήσουν και να επενδύσουν ελεύθερα στην ΕΕ (εάν χρειαστεί με την έγκριση νέου νομοθετικού καθεστώτος). Θα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξαλείψει οποιαδήποτε δυσμενή φορολογική μεταχείριση των εκτός συνόρων δραστηριοτήτων.
- 12.** Η Επιτροπή θα βοηθήσει καινοτόμες εταιρείες να βρουν κατάλληλους επενδυτές από άλλες χώρες, και για το σκοπό αυτό θα αναθέσει σε εξέχουσα προσωπικότητα να ηγηθεί της διαδικασίας αυτής. Επιπλέον, στο πλαίσιο του φόρουμ χρηματοδότησης των ΜΜΕ, η Επιτροπή θα επικεντρώσει το

¹⁸ Μέχρι σήμερα, οι συνεισφορές για το RSFF ύψους 430 εκατ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της ΕΕ και 800 εκατ. ευρώ από την ΕΤΕπ, ως εταίρων καταμερισμού του κινδύνου, έχουν υποστηρίξει επενδύσεις ύψους μεγαλύτερου των 18 δισ. ευρώ (αριθμός 15 φορές υψηλότερος από το σύνολο της συνεισφοράς στο RSFF και 42 φορές υψηλότερος από τη συνεισφορά του προϋπολογισμού της ΕΕ). Η συνεισφορά των 400 εκατ. ευρώ στα χρηματοδοτικά μέσα του CIP έως το τέλος του 2009 έχει προκαλέσει επενδύσεις ύψους 9 δισ. ευρώ (αριθμός 22 φορές υψηλότερος της συνεισφοράς του προϋπολογισμού), από τις οποίες ωφελήθηκαν 68000 ΜΜΕ.

ενδιαφέρον της, μεταξύ άλλων, στα ιδιαίτερα χρηματοδοτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μικρές, καινοτόμες εταιρείες.

13. Το 2011, η Επιτροπή θα **πραγματοποιήσει ενδιάμεση επανεξέταση του πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης και της καινοτομίας** στην οποία θα διευκρινιστούν οι μορφές καινοτομίας που μπορούν να υποστηριχτούν σωστά, συμπεριλαμβανομένων των βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής και τις καινοτομίες που αντιμετωπίζουν τις σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις, και την καλύτερη αξιοποίησή τους από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα των προσωρινών μέτρων κρατικών ενισχύσεων που εισήχθησαν το 2008, συμπεριλαμβανομένης της «περιοχής ασφάλειας» για τις επενδύσεις επιχειρηματικού κεφαλαίου και με βάση τα πορίσματα της αξιολόγησης αυτής θα υποβάλλει τις ανάλογες προτάσεις.

3.2. Δημιουργία ενιαίας αγοράς καινοτομίας

Το μέγεθος και μόνο της ενιαίας αγοράς, που υποστηρίζεται από ισχυρούς καταναλωτές, θα πρέπει να προσελκύσει καινοτόμες επενδύσεις και επιχειρήσεις, να τονώσει τον ανταγωνισμό για τις καλύτερες καινοτομίες και να δώσει τη δυνατότητα στους επιχειρηματίες να εμπορευματοποιήσουν τις επιτυχημένες καινοτομίες και στις επιχειρήσεις τους να γνωρίσουν ραγδαία ανάπτυξη. Ωστόσο, πολύ συχνά η πραγματικότητα είναι αυτή των κατακερματισμένων εθνικών αγορών με τις δαπανηρές διαδικασίες. Η πράξη περί ενιαίας αγοράς κατατίθεται για να αντιμετωπίσει τα εναπομείναντα εμπόδια στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Ένα ζήτημα ζωτικής σημασίας για τις επενδύσεις στην καινοτομία στην Ευρώπη είναι το κόστος και η πολυπλοκότητα των διαδικασιών για την κατοχύρωση των ευρεσιτεχνιών. Η κατοχύρωση μιας ευρεσιτεχνίας και στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ κοστίζει σήμερα τουλάχιστον 15 φορές περισσότερο από την κατοχύρωση μιας ευρεσιτεχνίας στις ΗΠΑ¹⁹, κυρίως λόγω του κόστους της μετάφρασης και των νομικών εξόδων. Η απουσία φτηνής και απλής κατοχύρωσης ευρεσιτεχνίας σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί φόρο για την καινοτομία. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ έχει γίνει το σύμβολο της αποτυχίας της Ευρώπης στον τομέα της καινοτομίας. Υπολογίζεται ότι με τον τρόπο αυτό οι καινοτόμες επιχειρήσεις θα εξοικονομούσαν περίπου 250 εκατ. ευρώ και πρέπει να εγκριθεί χωρίς καθυστέρηση, για να αποδείξει η ΕΕ ότι θέλει πράγματι να γίνει Ένωση καινοτομίας.

Επίσης, θα πρέπει να ενεργοποιηθεί το δυναμικό της ενιαίας αγοράς μέσω πολιτικών που προωθούν τη ζήτηση για καινοτομία, ξεκινώντας από μια αποτελεσματική πολιτική ανταγωνισμού. Ενώ οι περισσότερες προηγούμενες πρωτοβουλίες πολιτικής της ΕΕ επικεντρώνονταν σε μέτρα προς την πλευρά της προσφοράς που προσπαθούσαν να ωθήσουν την καινοτομία, τα μέτρα προς την πλευρά της ζήτησης δίνουν στις αγορές τη δυνατότητα να «έλξουν» την καινοτομία στην ΕΕ προσφέροντας εμπορικές ευκαιρίες. Τα πρώτα βήματα έχουν γίνει με την πρωτοβουλία για πρωτοπóρες αγορές στην Ευρώπη, αλλά απαιτείται μια τολμηρότερη προσέγγιση που θα συνδέσει τις δύο πλευρές της προσφοράς και της ζήτησης.

Η έξυπνη και φιλόδοξη ρύθμιση μπορεί να αποτελέσει το κλειδί για την καινοτομία, ιδίως εάν χρησιμοποιηθούν δυναμικές προσεγγίσεις που θα βασίζονται στην αγορά. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την οικοκαινοτομία. Οι αυστηρότεροι περιβαλλοντικοί στόχοι και πρότυπα, για παράδειγμα σχετικά με τις εκπομπές CO₂ των οχημάτων, με δυνατότητα

¹⁹ "Economic cost-benefit analysis of the Community patent", του καθ. Bruno van Pottelsberghe (2009).

πρόβλεψης για το μέλλον, δίνουν σπουδαία ώθηση στην οικοκαινοτομία. Μεγάλη σημασία έχουν συχνά οι εναρμονισμένοι κανόνες για τις εγκρίσεις προϊόντων. Για παράδειγμα, χωρίς κανόνες που να εξασφαλίζουν την έγκριση τύπου, η εισαγωγή πράσινων αυτοκινήτων στους δρόμους της Ευρώπης δεν θα λειτουργήσει.

Τα πρότυπα έχουν πολύ μεγάλη σημασία για την καινοτομία. Κωδικοποιώντας τις πληροφορίες που αφορούν μια τεχνολογία αιχμής, τα πρότυπα κάνουν δυνατή τη διάδοση της γνώσης, τη διαλειτουργικότητα των νέων προϊόντων και υπηρεσιών και δημιουργούν εύφορο έδαφος για νέες καινοτομίες. Για παράδειγμα, το άνοιγμα της αγοράς των τηλεπικοινωνιών σε συνδυασμό με το πρότυπο GSM έθεσε τα θεμέλια για την επιτυχία της Ευρώπης στον τομέα των κινητών τηλεφώνων. Ωστόσο, τα πρότυπα έχουν αυτό τον χρήσιμο ρόλο μόνο εάν συμβαδίζουν με τις εξελίξεις στις νέες τεχνολογίες. Ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί το γεγονός ότι οι κύκλοι καινοτομίας γίνονται όλο και πιο σύντομοι και η σύγκλιση των τεχνολογιών πέρα από τα όρια των τριών ευρωπαϊκών οργανισμών τυποποίησης. Εάν δεν μπορέσει να προσαρμοστεί, το ευρωπαϊκό σύστημα τυποποίησης κινδυνεύει να χάσει την αλληλεπίδραση με τις εταιρείες οι οποίες θα στραφούν σε άλλα μέσα (όπως μπορούμε να δούμε στον τομέα των ΤΠΕ) ή ακόμη χειρότερα να γίνει τροχοπέδη στην καινοτομία. Ένα δυναμικό σύστημα τυποποίησης αποτελεί, επίσης, προϋπόθεση για να διατηρήσει και να ενισχύσει η ΕΕ ακόμη περισσότερο την επιρροή της στη θέσπιση προτύπων σε παγκόσμιο επίπεδο, όπου άλλες χώρες επιζητούν όλο και περισσότερο να ορίζουν τους κανόνες.

Οι μεγάλοι πελάτες διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην ενθάρρυνση και την χρηματοδότηση των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας. Οι ΗΠΑ δαπανούν τουλάχιστον 49 δις. δολάρια ετησίως²⁰ σε προ-εμπορικές συμβάσεις (δηλ. συμβάσεις για έρευνα και ανάπτυξη), μεγάλο ποσοστό των οποίων μέσω του προγράμματός τους για την έρευνα και την καινοτομία στις μικρές επιχειρήσεις²¹. Δαπανούν ακόμη περισσότερα σε δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας πέρα από την έρευνα και την ανάπτυξη (νέες τεχνολογίες, προϊόντα και υπηρεσίες).

Οι δημόσιες συμβάσεις υπολογίζονται στο 17% περίπου του ΑΕγχΠ της ΕΕ. Αντιπροσωπεύουν μια σημαντική αγορά, ιδίως σε τομείς όπως η υγεία, οι μεταφορές και η ενέργεια. Επομένως, η Ευρώπη έχει μια τεράστια και παραγνωρισμένη ευκαιρία να τονώσει την καινοτομία μέσω των δημόσιων συμβάσεων. Επιπλέον, η σύναψη δημόσιων συμβάσεων για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των δημόσιων υπηρεσιών σε καιρούς δημοσιονομικών περιορισμών. Εντούτοις πολύ μικρό ποσοστό των δημόσιων συμβάσεων στην Ευρώπη στοχεύουν στην καινοτομία, παρά τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι οδηγίες της ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως τα κίνητρα που ευνοούν τις λύσεις χαμηλού κινδύνου, την έλλειψη γνώσεων και ικανοτήτων όσον αφορά τις επιτυχημένες δημόσιες συμβάσεις στον τομέα των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας και η αποσύνδεση των δημόσιων συμβάσεων από τους στόχους της πολιτικής, και μπορεί να αντιμετωπιστεί καλύτερα με καθοδήγηση και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, ιδίως στον τομέα των πράσινων δημόσιων συμβάσεων. Επιπλέον, επειδή οι αγορές των δημόσιων συμβάσεων εξακολουθούν να είναι κατακερματισμένες σε όλη την Ευρώπη, οι δημόσιες συμβάσεις συχνά δεν κατορθώνουν να επιτύχουν την κρίσιμη κλίμακα που απαιτείται για να προκαλέσουν καινοτόμες επενδύσεις.

²⁰ Στοιχεία 2004.

²¹ Οι ΗΠΑ υποχρεώνουν εκ του νόμου τους ομοσπονδιακούς οργανισμούς τους να διαθέτουν 2,5% των εξωτερικών προϋπολογισμών τους για την έρευνα και την ανάπτυξη στη χρηματοδότηση καινοτόμων έργων από ΜΜΕ.

Πολλά κράτη μέλη διερευνούν πρωτοποριακούς τρόπους για να υποστηρίξουν την καινοτομία χρησιμοποιώντας προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και προσεγγίσεις που προσαρμόζουν το επιτυχημένο πρόγραμμα SBIR των ΗΠΑ στο πλαίσιο της ΕΕ²². Τα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά, ιδίως για τις ΜΜΕ (αν και οι δημόσιες συμβάσεις δεν περιορίζονται μόνο στις ΜΜΕ). Εάν μια τέτοιου είδους προσέγγιση μπορούσε να εφαρμοστεί ευρύτερα και να συνδυαστεί με κοινές διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων μεταξύ διαφόρων συμβαλλομένων, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν τεράστιες αγορές που θα έδιναν ώθηση στην καινοτομία και τις νέες καινοτόμες επιχειρήσεις.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας»

14. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα πρέπει να προβούν στις αναγκαίες ενέργειες για να εγκρίνουν τις προτάσεις σχετικά με το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ, το γλωσσικό του καθεστώς και το ενοποιημένο σύστημα επίλυσης διαφορών. Ο στόχος είναι τα πρώτα διπλώματα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ να χορηγηθούν το 2014.
15. Ξεκινώντας από το 2011: Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να **ελέγξουν το ρυθμιστικό πλαίσιο που αφορά βασικούς τομείς, αρχίζοντας από εκείνους που συνδέονται με την οικοκαινοτομία και τις ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας** (βλ. επόμενο τμήμα). Με τον τρόπο αυτό θα προσδιοριστούν οι κανόνες που πρέπει να βελτιωθούν ή να επικαιροποιηθούν και/ή οι νέοι κανόνες που πρέπει να εφαρμοστούν ώστε να παρέχονται επαρκή και διαρκή κίνητρα για καινοτομία. Η Επιτροπή θα προσφέρει καθοδήγηση για την καλύτερη οργάνωση αυτής της άσκησης ελέγχου.
16. Στις αρχές του 2011, ως πρώτο βήμα, η Επιτροπή θα υποβάλει μια ανακοίνωση η οποία θα συνοδεύεται από νομοθετική πρόταση σχετικά με την τυποποίηση και η οποία θα καλύπτει, μεταξύ άλλων, τον τομέα των ΤΠΕ ώστε **να επιταχυνθεί και να εκσυγχρονιστεί η θέσπιση προτύπων που θα κάνουν δυνατή τη διαλειτουργικότητα και θα διαμορφώσουν την καινοτομία στις ραγδαία εξελισσόμενες παγκόσμιες αγορές**. Η ενέργεια αυτή θα συνδυαστεί με ένα πολυετές πρόγραμμα για την πρόβλεψη των νέων αναγκών τυποποίησης και την ενσωμάτωση των προτύπων στα έργα έρευνας και ανάπτυξης του προγράμματος-πλαίσιου για την έρευνα. Στην ανακοίνωση θα εξετάζονται επίσης οι επιλογές με τις οποίες μπορεί να εξασφαλιστεί σε βάθος χρόνου ότι το σύστημα τυποποίησης είναι ικανό να προσαρμόζεται στο ραγδαία εξελισσόμενο περιβάλλον και να συμβάλλει στην επίτευξη των στρατηγικών εσωτερικών και εξωτερικών στόχων της Ευρώπης (σε σχέση, μεταξύ άλλων, με την καινοτομία και τις τεχνολογικές εξελίξεις), συμπεριλαμβανομένης και μιας διαδικασίας εξέτασης από ανεξάρτητο φορέα.
17. Από το 2011, **τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες θα πρέπει να προβλέψουν ειδικό κονδύλιο στον προϋπολογισμό για προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και δημόσιες συμβάσεις για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες** (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ορίζονται από τις συμπράξεις καινοτομίας, βλ. τμήμα 5). Με τον τρόπο αυτόν θα δημιουργηθούν **αγορές δημόσιων συμβάσεων σε**

²²

Όπως είναι το πρόγραμμα SBIR του ΗΒ και το ολλανδικό SBIR που προσφέρουν συμβόλαια για την ανάπτυξη λύσεων σε ειδικά προβλήματα που εντοπίζονται στις δημόσιες υπηρεσίες. Τα προγράμματα αυτά ακολουθούν την προσέγγιση που καθορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις. Οι ΗΠΑ διαθέτουν μέρος του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού τους για την υποστήριξη της καινοτομίας μέσω του προγράμματος SBIR με μεγάλη επιτυχία.

όλη την ΕΕ ξεκινώντας τουλάχιστον από 10 δις. ευρώ ετησίως για καινοτομίες που βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις μεγάλες κοινωνικές προκλήσεις. Στόχος θα πρέπει να είναι η επίτευξη καινοτόμων αγορών δημόσιων συμβάσεων αντίστοιχων με εκείνες των ΗΠΑ. Η Επιτροπή θα παρέχει καθοδήγηση και θα δημιουργήσει έναν (χρηματοοικονομικό) μηχανισμό υποστήριξης για να βοηθήσει τις συμβαλλόμενες αρχές να εφαρμόσουν τις δημόσιες αυτές συμβάσεις με ανοικτό τρόπο, χωρίς διακρίσεις, να συγκεντρώσουν τη ζήτηση, να καταρτίσουν κοινές προδιαγραφές και να προωθήσουν την πρόσβαση των ΜΜΕ.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα προσφέρει καθοδήγηση όσον αφορά την υλοποίηση των **κοινών δημόσιων συμβάσεων μεταξύ συμβαλλόμενων φορέων** στο πλαίσιο των υφιστάμενων οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις και αξιοποιώντας την εν εξελίξει γενική αξιολόγηση των υφιστάμενων οδηγιών για να εξετάσει την πιθανότητα εισαγωγής συμπληρωματικών κανόνων που θα κάνουν τις διασυνοριακές κοινές δημόσιες συμβάσεις ευκολότερες.

- 18.** Στις αρχές του 2011 η Επιτροπή θα υποβάλει ένα **σχέδιο δράσης για την οικοκαινοτομία** που θα βασίζεται στην Ένωση καινοτομίας και θα επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες ελλείψεις, προκλήσεις και ευκαιρίες που αφορούν την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων μέσω της καινοτομίας.

3.3. Προώθηση του ανοικτού πνεύματος και αξιοποίηση του δημιουργικού δυναμικού της Ευρώπης

Οι εταιρείες παράγουν καινοτομία με διάφορους τρόπους. Ενώ ορισμένες πραγματοποιούν έρευνα και ανάπτυξη και αναπτύσσουν νέες τεχνολογίες, άλλες βασίζουν την καινοτομία τους σε υπάρχουσες τεχνολογίες ή αναπτύσσουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα ή υπηρεσίες εμπνεόμενες από τους χρήστες και τους προμηθευτές ή στο πλαίσιο συνεργατικών σχηματισμών ή δικτύων. Επομένως, οι πολιτικές πρέπει να σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο που να υποστηρίζουν κάθε μορφή καινοτομίας και όχι μόνο την τεχνολογική καινοτομία. Επίσης, είναι πιθανόν να απαιτούνται ειδικές προσεγγίσεις για καινοτόμες υπηρεσίες με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης, ιδίως στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς κλάδους²³.

Το σχέδιο έχει ιδιαίτερη σημασία και αναγνωρίζεται ως βασικός κλάδος και δραστηριότητα που μπορεί να φέρει ιδέες στην αγορά, μεταμορφώνοντάς τις σε φιλικά προς το χρήστη και ελκυστικά προϊόντα. Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες βρίσκονται στην παγκόσμια πρωτοπορία όσον αφορά το σχέδιο, ενώ άλλες δεν διαθέτουν ούτε την κατάλληλη υποδομή για το σχέδιο ούτε οι εταιρείες και τα πολυτεχνεία τους έχουν αναπτύξει τον τομέα αυτόν. Το συστηματικό αυτό κενό έχει περάσει σε μεγάλο βαθμό απαρατήρητο, αλλά σήμερα πρέπει να αντιμετωπιστεί.

Καθώς τα προβλήματα γίνονται πιο πολύπλοκα και το κόστος της καινοτομίας αυξάνεται, οι εταιρείες οδηγούνται όλο και περισσότερο προς τις συνεργασίες. Παρόλο που ακόμη πραγματοποιούν δραστηριότητες ανάπτυξης στο εσωτερικό τους, πολύ συχνά συμπληρώνονται από δραστηριότητες για τον προσδιορισμό, την αναγνώριση και τη μεταφορά ιδεών από εξωτερικές πηγές, όπως είναι τα πανεπιστήμια ή οι νέες επιχειρήσεις. Μερικές φορές παράγουν καινοτομία από κοινού με χρήστες και καταναλωτές για να

²³ Βλ. Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής «Απελευθέρωση του δυναμικού των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας», COM(2010) 183 τελικό.

ικανοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες τους ή για να δημιουργήσουν νέους δρόμους στην αγορά. Η τάση αυτή τροφοδοτείται από την κοινωνική δικτύωση και τα νεφελοειδή υπολογιστικά συστήματα (cloud computing), την τεχνολογία κινητής τηλεφωνίας και εξαπλώνεται στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών. Επίσης, έχει μεγάλες επιπτώσεις στην έρευνα, την επιστήμη, την εκπαίδευση και την ίδια την κυβέρνηση. Αυτές οι τάσεις προς την ανοικτή και συνεργατική καινοτομία έχουν πολλές επιπτώσεις στην πολιτική. Αν και είναι σημαντικό να βρεθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ της ευκολότερης διάδοσης της γνώσης και της παροχής επαρκών κινήτρων για την καινοτομία, η Επιτροπή πιστεύει ότι οι τάσεις αυτές θα φέρουν μακροπρόθεσμα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη και πρέπει να υποστηριχτούν.

Επομένως, είναι σημαντικότερο από κάθε άλλη φορά να επιτευχθεί η ονομαζόμενη «πέμπτη ελευθερία», όχι μόνο για την ελεύθερη κυκλοφορία των ερευνητών αλλά και για την ελεύθερη κυκλοφορία των καινοτόμων ιδεών. Η γνήσια ανοικτή καινοτομία απαιτεί μεσολάβηση, ενδιάμεσους και δίκτυα με ισότιμη συμμετοχή όλων των παραγόντων. Οι ανταγωνιστικοί σε διεθνές επίπεδο συνεργατικοί σχηματισμοί διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο για τη συνάντηση – φυσική και εικονική – των μεγάλων εταιρειών και των ΜΜΕ, των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων και των κοινοτήτων επιστημόνων και επαγγελματιών ώστε να μπορέσουν να ανταλλάξουν γνώσεις και ιδέες. Η μεταφορά γνώσης μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων πρέπει να ενισχυθεί και να περάσει σε διακρατικό επίπεδο. Το ευρωπαϊκό επιχειρηματικό δίκτυο (Enterprise Europe Network) προσφέρει διακρατική μεταφορά τεχνολογίας, μεσολάβηση και άλλες υπηρεσίες για την καινοτομία και την υποστήριξη των επιχειρήσεων και βοηθά τις ΜΜΕ να λειτουργήσουν σε διεθνές επίπεδο. Το δίκτυο αυτό θα πρέπει να ενισχυθεί και να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας που χρηματοδοτείται από δημόσιους φορείς πρέπει να γίνουν περισσότερο προσβάσιμα και ευρύτερα διαθέσιμα. Τα συστήματα αναζήτησης πληροφοριών θα πρέπει να βελτιωθούν, να συνδεθούν μεταξύ τους, και να γίνουν περισσότερο διαλειτουργικά, συμπεριλαμβανομένης της βάσης δεδομένων BBS του ευρωπαϊκού επιχειρηματικού δικτύου για τη μεταφορά τεχνολογίας. Οι πληροφορίες από το δημόσιο τομέα θα πρέπει να γίνουν περισσότερο διαθέσιμες για την έρευνα και την καινοτομία (όπως προτείνεται στο «ψηφιακό θεματολόγιο», όπου η Επιτροπή σκοπεύει να εγκρίνει μια φιλόδοξη αναθεώρηση της οδηγίας για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, το 2012).

Ένα σημαντικό ζήτημα είναι πώς να αυξηθεί η ροή και, κατά συνέπεια, τα οφέλη από τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (συμπεριλαμβανομένων των ευρεσιτεχνιών, του σχεδίου και των πνευματικών δικαιωμάτων). Παρόλο που το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας της ΕΕ θα μειώσει κατά πολύ το κόστος της κατοχύρωσης ευρεσιτεχνίας στην Ευρώπη, ιδίως για τις ΜΜΕ, τα οικονομικά οφέλη θα προκύψουν από την εκμετάλλευση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία για τομείς όπως οι ημιαγωγοί και οι τηλεπικοινωνίες όπου οι εταιρείες πρέπει να συνδυάσουν πολλές υπάρχουσες τεχνολογίες και επομένως απαιτούν πρόσβαση σε διάφορα είδη δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Οι αγορές συναλλαγών για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας πρέπει να αποκτήσουν μεγαλύτερη διαφάνεια και να μην είναι διασκορπισμένες, ώστε οι αγοραστές και πωλητές δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας να μπορούν να βρουν ο ένας τον άλλον με αποτελεσματικότητα, να γίνονται οικονομικές επενδύσεις σε δικαιώματα διανοητικής

ιδιοκτησίας και οι συναλλαγές να πραγματοποιούνται σε ισότιμη βάση. Αν και εμφανίζονται αρκετές πρωτοβουλίες τόσο σε επίπεδο κρατών μελών όσο και διεθνώς²⁴, θα πρέπει να αναπτυχθούν σε ευρωπαϊκή κλίμακα για μεγαλύτερη αποδοτικότητα και για να υπάρξει εκμετάλλευση των οικονομιών κλίμακας και φάσματος. Αυτές οι αγορές γνώσης πρέπει να είναι ανοικτές σε νεοεισερχόμενους και να αφυπνήσουν το δυναμικό των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που βρίσκεται σε νάρκη σε πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα και εταιρείες. Έτσι θα μπορούσε να παραχθεί μια νέα ροή εσόδων, τα οποία θα μπορούσαν να επενδυθούν εκ νέου στην έρευνα δημιουργώντας έναν ενάρετο κύκλο.

Πέρα από την υποστήριξη για θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας που παρέχεται σήμερα από το IPR-Helpdesk και τη συνεργασία με τα εθνικά γραφεία ευρεσιτεχνιών, οι MME χρειάζονται περισσότερη βοήθεια για την αποτελεσματική χρήση της προστασίας της διανοητικής και της βιομηχανικής ιδιοκτησίας ώστε να βρεθούν σε ισότιμη θέση με τις μεγαλύτερες εταιρείες.

Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι αγορές γνώσης, πρέπει να εξεταστεί σε βάθος η σχέση μεταξύ της διανοητικής ιδιοκτησίας και της πολιτικής ανταγωνισμού. Το θέμα αυτό έχει πολλές πλευρές. Πρώτον, το εύρος της προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας και η υψηλή ποιότητα των ευρεσιτεχνιών που χορηγούνται στην Ευρώπη πρέπει να διατηρηθούν για να εξασφαλιστεί ο σαφής ορισμός των νομικών δικαιωμάτων. Δεύτερον, αν και οι διακανονισμοί συνεργασίας στον τομέα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (αμοιβαία ανταλλαγή δικαιωμάτων, ομαδοποίηση ευρεσιτεχνιών κ.λπ.) έχουν γενικά θετικό αντίκτυπο, θα πρέπει να εξεταστούν ώστε να εξασφαλιστεί ότι δεν χρησιμοποιούνται εις βάρος του ανταγωνισμού. Τρίτον, οι διαδικασίες καθορισμού προτύπων απαιτούν σαφείς κανόνες σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, ώστε να αποφεύγονται καταστάσεις στις οποίες μια εταιρεία να μπορεί να κερδίσει με αθέμιτο τρόπο δύναμη στην αγορά από την ενσωμάτωση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που έχει στην κυριότητά της σε ένα πρότυπο.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας»

- 19.** Το 2011, η Επιτροπή θα συστήσει ένα ανώτατο συμβούλιο ευρωπαϊκού σχεδίου (**European Design Leadership Board**) το οποίο θα κληθεί να υποβάλει προτάσεις σε διάστημα ενός έτους για τη βελτίωση του ρόλου του σχεδίου στην πολιτική για την καινοτομία, π.χ. μέσω ενωσιακών και/ή εθνικών προγραμμάτων, και θα εισαγάγει το σήμα του «κορυφαίου ευρωπαϊκού σχεδίου» (**European Design Excellence**). Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της πράσινης βίβλου για τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, η Επιτροπή θα δημιουργήσει μια **συμμαχία του ευρωπαϊκού κλάδου δημιουργικότητας (European Creative Industries Alliance)** με σκοπό την ανάπτυξη νέων μορφών υποστήριξης για τον κλάδο αυτό και την προώθηση της ευρύτερης χρήσης της δημιουργικότητας από άλλους τομείς.
- 20.** Η Επιτροπή θα **προωθήσει την ανοικτή πρόσβαση** στα αποτελέσματα της έρευνας που χρηματοδοτείται από δημόσιους φορείς. Στόχος της θα είναι να γίνει **ανοικτή η πρόσβαση σε δημοσιεύσεις που είναι η γενική αρχή για τα έργα που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα-πλαίσια της ΕΕ για την έρευνα**. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει, επίσης, την ανάπτυξη έξυπνων υπηρεσιών πληροφοριών

²⁴

Όπως είναι η αγορά διανοητικής ιδιοκτησίας του γραφείου ευρεσιτεχνιών της Δανίας και η κοινή πρωτοβουλία του γαλλικού Caisse des Dépôts και της Bank Ocean Tomo των ΗΠΑ.

έρευνας στις οποίες δεν θα υπάρχουν περιορισμοί στην αναζήτηση και θα παρέχουν εύκολη πρόσβαση στα αποτελέσματα ερευνητικών έργων.

21. Η Επιτροπή θα **διευκολύνει την αποτελεσματική συνεργασία στην έρευνα και τη μεταφορά γνώσης** στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαισίων για την έρευνα και πέρα από αυτά. Θα συνεργαστεί με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την ανάπτυξη μιας δέσμης προτύπων συμφωνιών σύναψης κοινοπραξιών με επιλογές που καλύπτουν ένα φάσμα από τις παραδοσιακές προσεγγίσεις για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας έως πολύ ευρύτερες. Χρειάζονται, επίσης, μηχανισμοί για την περαιτέρω ενίσχυση των γραφείων μεταφοράς γνώσης στους δημόσιους οργανισμούς έρευνας, ιδίως μέσω της διακρατικής συνεργασίας.
22. Έως το τέλος του 2011, συνεργαζόμενη στενά με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, η Επιτροπή θα υποβάλλει προτάσεις για την **ανάπτυξη μια ευρωπαϊκής αγοράς γνώσης για ευρεσιτεχνίες και άδειες**. Η αγορά αυτή θα δημιουργηθεί με βάση την εμπειρία των κρατών μελών από τις **εμπορικές πλατφόρμες** που συνδυάζουν την προσφορά και τη ζήτηση, τις **αγορές που προσφέρουν τη δυνατότητα οικονομικών επενδύσεων** σε άυλα περιουσιακά στοιχεία και άλλες ιδέες που θα δώσουν νέα ζωή στην παραμελημένη διανοητική ιδιοκτησία, όπως οι ομαδοποιήσεις ευρεσιτεχνιών και η πρακτόρευση καινοτομίας.
23. Η Επιτροπή θα **εξετάσει το ρόλο της πολιτικής για τον ανταγωνισμό για να εξασφαλιστεί ότι τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας δεν θα χρησιμοποιηθούν εις βάρος του ανταγωνισμού**. Θα αναλύσει τις επιπτώσεις των διακανονισμών συνεργασίας στον τομέα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο της επανεξέτασης της εφαρμογής των αντιμονοπωλιακών κανόνων σε οριζόντιες συμφωνίες μεταξύ ανταγωνιστριών εταιρειών.

4. ΜΕΓΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

4.1. Διάδοση των οφελών της καινοτομίας σε όλη την Ευρώπη

Στην Ένωση καινοτομίας πρέπει να συμμετέχουν όλες οι περιφέρειες. Η χρηματοοικονομική κρίση έχει δυσανάλογο αντίκτυπο σε ορισμένες περιφέρειες με χαμηλότερες επιδόσεις και επομένως υπάρχει κίνδυνος να υπονομεύσει την πρόσφατη σύγκλιση²⁵. Η Ευρώπη δεν πρέπει να «χωριστεί» ανάμεσα στις ισχυρότερες στον τομέα της καινοτομίας περιφέρειες και στις άλλες.

Τα διαρθρωτικά ταμεία έχουν πολύ σημαντικό ρόλο και ήδη προσφέρουν ουσιαστικές επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία. Για την τρέχουσα χρηματοδοτική περίοδο (2007-13) έχουν προγραμματιστεί 86 δισ. ευρώ περίπου. Μεγάλο μέρος των κεφαλαίων αυτών εξακολουθεί να είναι αδιάθετο και πρέπει να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικότερα για την καινοτομία και για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Σήμερα, διατίθενται πολύ μεγάλο μέρος της χρηματοδότησης σε επικαλυπτόμενα έργα ή σε προτεραιότητες όταν σε μια περιφέρεια λείπουν τα σχετικά ισχυρά σημεία. Οι περιφέρειες πρέπει να ανακατευθύνουν τη χρηματοδότηση με βάση την προσέγγιση της έξυπνης εξειδίκευσης και επίκεντρο τα σχετικά ισχυρά σημεία που μπορούν να γίνουν άριστα.

²⁵

Ευρωπαϊκός πίνακας αποτελεσμάτων για την καινοτομία 2009.

Υπάρχουν αρκετοί τρόποι για να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα τα διαρθρωτικά ταμεία. Δαπανώνται σχετικά μικρά ποσά για τη συγκέντρωση των πόρων και της εμπειρίας μέσω διακρατικών έργων²⁶, για παράδειγμα για την υποστήριξη υποδομών έρευνας ή συνεργατικών σχηματισμών παγκοσμίου κύρους. Μπορεί να γίνει μεγαλύτερη χρήση των χρηματοοικονομικών μέσων για τη μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας. Επίσης, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν οι δημόσιες συμβάσεις με συγχρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία για να αυξηθεί η ζήτηση για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες. Τα ευρωπαϊκά κοινωνικά ταμεία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα για την κατάρτιση και επανακατάρτιση των ανθρώπων ώστε να αποκτήσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται από την Ένωση καινοτομίας. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα για την υποστήριξη της συνεργασίας των περιφερειών (π.χ. περιφέρειες της γνώσης του 7ου προγράμματος-πλαίσιου, οι πρωτοβουλίες συνεργατικών σχηματισμών που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα-πλαίσιο ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας και το ευρωπαϊκό επιχειρηματικό δίκτυο και τα προγράμματα ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας) πρέπει να ενοποιηθούν για να βοηθήσουν περισσότερο τις περιφέρειες και να αυξηθεί ο αντίκτυπος στην περιφερειακή ανάπτυξη. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρξουν κίνητρα στα μελλοντικά προγράμματα για συνεργασία μεταξύ των πρωτοπόρων περιφερειών στον τομέα της καινοτομίας και εκείνων που βρίσκονται σε κράτη μέλη που υστερούν.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας»

- 24.** Ξεκινώντας από το 2010: Τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν τη χρήση των **υφιστάμενων διαρθρωτικών ταμείων για τα έργα έρευνας και καινοτομίας, για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να αποκτήσουν τις αναγκαίες δεξιότητες, να βελτιώσουν τις επιδόσεις των εθνικών συστημάτων και να υλοποιήσουν στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης και διακρατικά έργα.** Αυτό θα πρέπει, επίσης, να ισχύει και για την προενταξιακή χρηματοδότηση των υποψήφιων για ένταξη στην ΕΕ χωρών. Η Επιτροπή είναι σε ετοιμότητα για να βοηθήσει και θα χρησιμοποιήσει τις πρωτοβουλίες της για την έρευνα στην περιφέρεια και τους συνεργατικούς σχηματισμούς με στόχο να υποστηρίξει την αλλαγή αυτή και να δημιουργήσει μια «πλατφόρμα έξυπνης εξειδίκευσης» έως το 2012, συμπεριλαμβανομένης της περαιτέρω υποστήριξης για τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών παγκοσμίου κύρους.. Περισσότερες λεπτομέρειες περιλαμβάνονται σε συνοδευτική ανακοίνωση.
- 25.** Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ξεκινήσουν την **προετοιμασία των προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο μετά το 2013 εστιάζοντας ιδιαίτερα την προσοχή τους στην καινοτομία και την έξυπνη εξειδίκευση.** Οι μελλοντικοί κανονισμοί που θα διέπουν τη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης θα πρέπει να διαθέτουν ουσιαστικό μέρος των χρηματοοικονομικών πόρων για την υποστήριξη των πρωτοβουλιών στον τομέα της καινοτομίας στις διάφορες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.2. Αύξηση των κοινωνικών οφελών

Η κοινωνική καινοτομία είναι ένα σημαντικό νέο πεδίο που πρέπει να τροφοδοτηθεί. Πρόκειται για την αξιοποίηση της ευρηματικότητας που έχουν φιλανθρωπικές οργανώσεις, ενώσεις και κοινωνικοί επιχειρηματίες για να βρίσκουν νέους τρόπους κάλυψης εκείνων των

²⁶ Χρησιμοποιώντας τη δυνατότητα του άρθρου 37 παράγραφος 6β του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.

κοινωνικών αναγκών που δεν ικανοποιούνται από την αγορά ή από τον δημόσιο τομέα. Η ίδια ευρηματικότητα μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να επιτευχθεί η αλλαγή συμπεριφοράς που απαιτείται για την αντιμετώπιση των κυριότερων κοινωνικών προκλήσεων, όπως της κλιματικής αλλαγής. Εκτός από την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών και την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων, οι κοινωνικές καινοτομίες ενδυναμώνουν τους ανθρώπους και δημιουργούν νέες κοινωνικές σχέσεις και πρότυπα συνεργασίας. Επομένως, οι ίδιες είναι καινοτόμες και συμβάλλουν στην ικανότητα της κοινωνίας να καινοτομεί.

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα κοινωνικής καινοτομίας στην Ευρώπη, όπως τα προγράμματα πρόληψης της νόσου της στεφανιαίας που απευθύνονται στο σύνολο της κοινότητας και όχι στις ομάδες «κινδύνου», τα κοινωνικά δίκτυα για προσφορά βοήθειας σε ηλικιωμένους γείτονες που ζουν μόνοι, τους αστικούς οικολογικούς χάρτες που δίνουν στις τοπικές κοινότητες στοιχεία σχετικά με την πρόοδό τους όσον αφορά τους στόχους για τη μείωση των εκπομπών ή οι ηθικές τράπεζες που προσφέρουν χρηματοοικονομικά προϊόντα με απώτερο σκοπό τη μεγιστοποίηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών αποδόσεων των επενδύσεων.

Ωστόσο, αν και οι καλές ιδέες δεν λείπουν, οι κοινωνικές καινοτομίες δεν παράγουν ακόμη τον αντίκτυπο που θα έπρεπε να παράγουν. Πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη υποστήριξη του πειραματισμού. Οι προσεγγίσεις που έχουν σαφή πλεονεκτήματα στην τρέχουσα πρακτική πρέπει να αναπτυχθούν σε μεγαλύτερη κλίμακα και να διαδοθούν. Για να το επιτύχουμε αυτό, απαιτούνται ικανοί μεσολαβητές, αποτελεσματικά κίνητρα και δίκτυα που θα επιταχύνουν και θα διευκολύνουν την αμοιβαία μάθηση. Σε όλη την Ευρώπη, υπάρχουν ήδη υποδομές αυτού του είδους για την επιχειρηματική καινοτομία, όχι όμως και για την κοινωνική καινοτομία. Απαιτούνται καλύτερες μέθοδοι αξιολόγησης για να διαπιστωθεί τι λειτουργεί και τι δεν λειτουργεί, και γιατί, καθώς και για το τι πρέπει να αναπτυχθεί σε μεγαλύτερη κλίμακα.

Ο δημόσιος τομέας, για να καλύψει τις εξελισσόμενες ανάγκες και προσδοκίες των χρηστών των δημόσιων υπηρεσιών και μάλιστα σ' ένα περιβάλλον οικονομικής λιτότητας, πρέπει να επενδύσει στην καινοτομία περισσότερο από ποτέ άλλοτε. Όλο και περισσότερες κυβερνήσεις για την παροχή υπηρεσιών ακολουθούν προσεγγίσεις που έχουν επίκεντρο τον πολίτη. Πολλές έχουν εφαρμόσει στρατηγικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης με στόχο τη μεταφορά υπηρεσιών που ήδη υπάρχουν στο διαδίκτυο, αλλά και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών για τις οποίες δίνει τη δυνατότητα το διαδίκτυο. Σε επίπεδο ΕΕ είναι σημαντικό να υπάρξει καλύτερη κατανόηση της έννοιας της καινοτομίας στο δημόσιο τομέα, να προβληθούν οι επιτυχημένες πρωτοβουλίες και να αξιολογηθεί η πρόοδος. Πολλά θα εξαρτηθούν από τη δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας πρωτοπόρων του δημόσιου τομέα οι οποίοι θα διαθέτουν τις δεξιότητες για να διαχειριστούν την καινοτομία. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω μιας πιο εξειδικευμένης κατάρτισης, καθώς και μέσω των ευκαιριών για ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Η μετάβαση στην καινοτόμο οικονομία έχει σημαντικές επιπτώσεις στον κόσμο της εργασίας. Οι εργοδότες χρειάζονται εργαζόμενους οι οποίοι δραστηριοποιούνται και αναζητούν διαρκώς νέους και καλύτερους τρόπους για να κάνουν τη δουλειά τους. Αυτό δεν απαιτεί απλώς υψηλότερα επίπεδα δεξιοτήτων, αλλά και μια νέα σχέση εργοδότη και εργαζόμενου που θα βασίζεται στην εμπιστοσύνη. Αυτού του είδους η προσέγγιση είναι αναγκαία σε όλα τα επαγγελματικά επίπεδα και πρέπει να επεκταθεί και σε τομείς οι οποίοι δεν θεωρούνται συνήθως «τομείς γνώσης». Βασικό παράδειγμα είναι ο τομέας της παροχής φροντίδας, ο οποίος χρειάζεται εργατικό δυναμικό με δεξιότητες, κίνητρα και δυνατότητες προσαρμογής

για να παρέχει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες φροντίδας στον διαρκώς αυξανόμενο αριθμό των ηλικιωμένων Ευρωπαίων.

- 26.** Η Επιτροπή θα δρομολογήσει έναν **ευρωπαϊκό οδηγό κοινωνικής καινοτομίας** που θα προσφέρει εμπειρογνωμοσύνη και έναν δικτυακό «εικονικό σταθμό» για κοινωνικούς επιχειρηματίες και τον δημόσιο και τριτογενή τομέα.
- Θα προωθήσει την κοινωνική καινοτομία μέσω του **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)** αξιοποιώντας τις σημαντικές επενδύσεις στην κοινωνική καινοτομία που έχει πραγματοποιήσει το ΕΚΤ κατά την τελευταία δεκαετία σε όλο τον κύκλο την καινοτομίας. Η ενέργεια αυτή θα συμπληρωθεί από την υποστήριξη των καινοτόμων κοινωνικών πειραμάτων που πρόκειται να αναπτυχθούν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την καταπολέμηση της φτώχειας.
 - **Η κοινωνική καινοτομία θα πρέπει να αποτελέσει βασικό στοιχείο της επόμενης γενιάς προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.** Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επιτείνουν ήδη τις προσπάθειές τους για την προώθηση της κοινωνικής καινοτομίας μέσω του ΕΚΤ.
- 27.** Ξεκινώντας από το 2011, η Επιτροπή θα υποστηρίξει ένα ουσιαστικό **ερευνητικό πρόγραμμα για τον δημόσιο τομέα και την κοινωνική καινοτομία**, για την εξέταση θεμάτων όπως η μέτρηση και η αξιολόγηση, η χρηματοδότηση και άλλα εμπόδια που αντιμετωπίζει η κλιμάκωση και η εξέλιξη. Η πρώτη άμεση ενέργειά της θα είναι να δημιουργήσει έναν **ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία στον δημόσιο τομέα** ο οποίος θα αποτελέσει τη βάση για περαιτέρω εργασίες όσον αφορά την αξιολόγηση της καινοτομίας στον δημόσιο τομέα. Θα διερευνήσει σε συνεργασία με τα κράτη μέλη τη σκοπιμότητα της συγκέντρωσης νέων εμπειριών μάθησης και δικτύων για τους πρωτοπόρους του δημόσιου τομέα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- 28.** Η Επιτροπή θα πραγματοποιήσει διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους για να εξετάσει τρόπους με τους οποίους η οικονομία της γνώσης μπορεί να **διαδοθεί σε όλα τα επαγγελματικά επίπεδα και σε όλους τους τομείς.** Θα ζητήσει από τους κοινωνικούς εταίρους προτάσεις για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής για την αγορά εργασίας του τομέα της παροχής φροντίδας.

5. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με πολλές και σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις, όπως η γήρανση του πληθυσμού, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και η περιορισμένη διαθεσιμότητα πόρων. Επαναστατικές λύσεις πρέπει να βρεθούν για τη θεραπεία σοβαρών νόσων που απειλούν τη ζωή του ανθρώπου, για τη βελτίωση της ζωής των ηλικιωμένων, τη ριζική μείωση των εκπομπών CO₂ και άλλων πηγών μόλυνσης ιδίως στις πόλεις, τη χρήση των εναλλακτικών πηγών ενέργειας και τα υποκατάστατα για τις πρώτες ύλες που σπανίζουν όλο και περισσότερο, τον περιορισμό και την ανακύκλωση των αποβλήτων και το κλείσιμο των χωματερών, τη βελτίωση της ποιότητας του πόσιμου νερού μας, τις έξυπνες μεταφορές με λιγότερη συμφόρηση, τα υγιεινά ή υψηλής ποιότητας τρόφιμα που παράγονται με βιώσιμες μεθόδους παραγωγής και τις τεχνολογίες για την ταχεία και ασφαλή διαχείριση των πληροφοριών, τις επικοινωνίες και τις διασυνδέσεις.

Η επιτυχημένη ανάπτυξη των επαναστατικών αυτών λύσεων θα δώσει ώθηση και στην ανταγωνιστικότητά μας, θα επιτρέψει στις ευρωπαϊκές εταιρείες να ηγηθούν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, να αναπτυχθούν και να τεθούν επικεφαλής σε παγκόσμιο επίπεδο σε νέες αναπτυσσόμενες αγορές, να βελτιώσουν την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών και, έτσι, να συμβάλλουν στη δημιουργία μεγάλου αριθμού νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας.

Με δεδομένη την κλίμακα και τον επείγοντα χαρακτήρα των κοινωνικών προκλήσεων και την έλλειψη των πόρων, η Ευρώπη δεν μπορεί να αντέξει περισσότερο τον παρόντα διασκορπισμό των προσπάθειών και τον αργό ρυθμό των αλλαγών. Οι προσπάθειες και η εμπειρογνομοσύνη στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας πρέπει να συγκεντρωθούν και να δημιουργηθεί η κρίσιμη μάζα. Ταυτόχρονα, πρέπει ευθύς εξαρχής να δημιουργήσουμε τις συνθήκες που θα επιτρέπουν στις επαναστατικές λύσεις να βρουν άμεση εφαρμογή στην αγορά, ώστε να υπάρξουν άμεσα οφέλη για τους πολίτες και κέρδος για την ανταγωνιστικότητα.

i) Η νέα προσέγγιση των ευρωπαϊκών συμπράξεων καινοτομίας

Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή, στη στρατηγική της Ευρώπη 2020, ανακοίνωσε ότι θα δρομολογήσει, στο πλαίσιο της εμβληματικής πρωτοβουλίας Ένωση καινοτομίας, τις ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας. Με τις συμπράξεις αυτές θα δοκιμαστεί μια νέα προσέγγιση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕ.

Πρώτον, θα είναι **επικεντρωμένες στις προκλήσεις** και στόχος τους θα είναι τα κοινωνικά οφέλη και ο ταχύς εκσυγχρονισμός των σχετικών τομέων και αγορών. Αυτό σημαίνει ότι θα προχωρήσουν πέρα από την εστίαση στην τεχνολογία των υφιστάμενων μέσων, όπως είναι οι κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες.

Δεύτερον, θα αφορούν **όλη την αλυσίδα της έρευνας και της καινοτομίας**. Οι συμπράξεις θα αποτελέσουν ευκαιρία συνάντησης όλων των σχετικών συντελεστών σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με σκοπό: i) να ενταθούν οι προσπάθειες στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης· ii) να υπάρξει συντονισμός των επενδύσεων σε έργα επίδειξης και πιλοτικά έργα· iii) να προβλεφθούν και να υλοποιηθούν άμεσα οι αναγκαίες κανονιστικές ρυθμίσεις και τα αναγκαία πρότυπα· και iv) να κινητοποιηθεί η «ζήτηση» ιδίως μέσω του καλύτερου συντονισμού των δημόσιων συμβάσεων ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι οποιεσδήποτε επαναστατικές λύσεις βρίσκουν γρήγορα δίοδο προς την αγορά. Στόχος των συμπράξεων καινοτομίας θα είναι οι παραπάνω ενέργειες αντί να γίνονται ανεξάρτητα, όπως συμβαίνει σήμερα, να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται παράλληλα ώστε να μειώνονται οι χρόνοι αναμονής.

Τρίτον, **θα εξορθολογίζουν, θα απλοποιούν και θα βελτιώνουν τον συντονισμό των υφιστάμενων μέσων και πρωτοβουλιών** και θα τις συμπληρώνουν με νέες ενέργειες όπου χρειάζεται. Έτσι, οι εταίροι θα μπορούν να συνεργάζονται ευκολότερα και να επιτυγχάνουν καλύτερα και ταχύτερα αποτελέσματα, σε σύγκριση με ό,τι συμβαίνει σήμερα. Επομένως, θα βασίζονται στα υπάρχοντα σχετικά εργαλεία και ενέργειες και, όπου χρειάζεται (π.χ. κοινός προγραμματισμός, πρωτοπόρες αγορές, κοινά συστήματα προ-εμπορικών και εμπορικών δημόσιων συμβάσεων, ρυθμιστικός έλεγχος), θα τα ενσωματώνουν σε ένα ενιαίο συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής. Η ευελιξία είναι πολύ σημαντικό στοιχείο· δεν θα υπάρχει πλαίσιο «ένα μέγεθος».

ii) Προϋποθέσεις για την επιτυχία

Συμπράξεις θα δρομολογηθούν μόνο στους τομείς και μόνο με τις δραστηριότητες που αιτιολογούν σαφώς την κρατική παρέμβαση και όπου ο συνδυασμός των προσπαθειών σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης και των μέτρων από την πλευρά της ζήτησης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την ταχύτερη και την αποτελεσματικότερη επίτευξη του στόχου.

Καθοριστικός παράγοντας για την επιτυχία τους θα είναι η δημιουργία των «σωστών» συμπράξεων. Για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις δεσμεύσεις τους, πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις, οι οποίες είναι όλες αλληλένδετες:

- (1) Εστίαση σε μια συγκεκριμένη κοινωνική πρόκληση κοινή σε όλη την ΕΕ, με σαφείς, φιλόδοξους και μετρήσιμους στόχους οι οποίοι θα αποφέρουν σημαντικά οφέλη στους πολίτες και την κοινωνία ως σύνολο πριν από το 2020, και όπου υπάρχει μεγάλο δυναμικό νέας αγοράς για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.
- (2) Ισχυρή πολιτική δέσμευση και δέσμευση των ενδιαφερόμενων μερών: οι συμπράξεις θα πρέπει να κινητοποιήσουν όλα τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη γύρω από ένα σαφώς καθορισμένο στόχο που θα πρέπει να επιτευχθεί έως το 2020, που θα υποστηρίζεται από την ισχυρή και διαρκή δέσμευση για μια μεγαλύτερη χρονική περίοδο. Θα προσφέρουν επίσης πλατφόρμες για ανοικτή καινοτομία και δέσμευση των πολιτών, μεταξύ άλλων μέσω της απονομής βραβείων για την έρευνα. Η Επιτροπή από την πλευρά της σκοπεύει να διαδραματίσει καθοδηγητικό ρόλο για την ανάπτυξη της σύμπραξης.
- (3) Καθαρή προστιθέμενη αξία ΕΕ: Οι ενέργειες σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της αποδοτικότητας και ευρείας κλίμακας αντίκτυπο μέσω της κρίσιμης μάζας (π.χ. απλούστευση και εξορθολογισμός, συγκέντρωση και αποτελεσματικότερη χρήση των ανεπαρκών δημόσιων πόρων, δηλ. με την ευθυγράμμιση των προγραμμάτων για την έρευνα ή τις δημόσιες συμβάσεις σε όλα τα κράτη μέλη, τις ποιοτικά καλύτερες λύσεις, τη διαλειτουργικότητα και την ταχύτερη ανάπτυξη).
- (4) Εστίαση στα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο: οι συμπράξεις πρέπει να είναι προσανατολισμένες στο αποτέλεσμα και, επομένως, το πεδίο τους να μην περιλαμβάνει τα πάντα. Οι κοινωνικές προκλήσεις θα πρέπει να αναλυθούν σε μικρότερα «πακέτα εργασίας» σχετικά με τα οποία διαφορετικές ομάδες ενδιαφερόμενων μερών με σύγκλιση ενδιαφερόντων θα καταρτίζουν τα σχέδια εφαρμογής, προσδιορίζοντας τι πρέπει να γίνει, από ποιον και έως πότε. Πρέπει να καθορίζονται εκ των προτέρων και με σαφήνεια οι στόχοι, τα στάδια και τα παραδοτέα.
- (5) Επαρκής χρηματοοικονομική υποστήριξη: παρόλο που ένας από τους κύριους στόχους των συμπράξεων καινοτομίας είναι να εξασφαλιστεί ότι οι περιορισμένοι χρηματοοικονομικοί πόροι χρησιμοποιούνται για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, αποφεύγοντας τη δαπανηρή αλληλεπικάλυψη των εργασιών, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα απαιτηθεί πρόσθετη χρηματοοικονομική υποστήριξη ανάλογα με το μέγεθος της πρόκλησης. Αναμένεται να συμβάλλουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη· η Επιτροπή θα επιδιώξει την κινητοποίηση του προϋπολογισμού της ΕΕ για να αυξηθεί περισσότερο το συνολικό επίπεδο της χρηματοδότησης. Θα χρηματοδοτήσει τη δρομολόγηση των πρώτων συμπράξεων στο πλαίσιο των τρεχουσών δημοσιονομικών προοπτικών και θα αξιολογήσει τις χρηματοοικονομικές ανάγκες των συμπράξεων

κατά την προετοιμασία των προτάσεων της για τις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές.

iii) Διακυβέρνηση και μέθοδοι εργασίας

Οι καλύτερες ιδέες μπορούν να αποτύχουν εξαιτίας της κακής εκτέλεσης ή της χαλαρής παρακολούθησης. Η δημιουργία αποτελεσματικών, απλών και αρκετά ευέλικτων δομών για την καθοδήγηση και την παρακολούθηση της προόδου, τη διευθέτηση των διαφορών σε περίπτωση συγκρουόμενων συμφερόντων και την αντιστάθμιση τυχόν καθυστερήσεων, θα είναι σημαντικός παράγοντας επιτυχίας για τις συμπράξεις.

Οι ρυθμίσεις για τη διακυβέρνηση θα πρέπει να ισοσταθμίζουν την ανάγκη για υψηλού επιπέδου δέσμευση και λειτουργικό συντονισμό με τις ισχυρές αποκεντρωμένες επιχειρησιακές αρμοδιότητες ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική ανάληψη ευθύνης από τους υπεύθυνους και τα άλλα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη. Η συμμετοχή πρέπει να αντικατοπτρίζει την ολοκληρωμένη προσέγγιση ώστε να εκπροσωπούνται ικανοποιητικά τα ενδιαφερόμενα μέρη που ασχολούνται με διάφορα στοιχεία του ζεύγους προσφορά-ζήτηση. Για να τονιστεί η σημασία των διαφορών αυτών στοιχείων κάθε σύμπραξη θα πρέπει να έχει ως επικεφαλής ένα αντιπροσωπευτικό διοικητικό συμβούλιο, το οποίο θα αποτελείται από περιορισμένο αριθμό εκπροσώπων υψηλού επιπέδου από τα κράτη μέλη (υπουργοί), μέλη των κοινοβουλίων, προσωπικότητες των κλάδων, ερευνητές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, που θα πρέπει να δεσμευτούν σοβαρά όσον αφορά την υλοποίηση των στόχων της σύμπραξης. Το συμβούλιο θα υποστηρίζεται από επιχειρησιακές ομάδες, τις οποίες θα αποτελούν εμπειρογνώμονες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, υπεύθυνους και χρήστες, που θα ορίζουν και θα υλοποιούν το περιεχόμενο των «πακέτων εργασίας». Την προεδρία του συμβουλίου θα έχει(ουν) ο(οι) αρμόδιος(-οι) Επίτροπος(-οι) και για τη γραμματεία θα φροντίσει η Επιτροπή. Πρώτο του καθήκον θα είναι να καταρτίσει ένα πολυετές στρατηγικό σχέδιο εργασίας, το οποίο θα περιλαμβάνει συγκεκριμένους στόχους, θα αναθέτει αρμοδιότητες και θα καθορίζει στάδια για την παρακολούθηση της προόδου. Σε επίπεδο ΕΕ, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο, για να εξασφαλίσει την ισχυρή πολιτική υποστήριξη και των δύο θεσμικών οργάνων για τους στόχους και την πορεία κάθε σύμπραξης, καθώς και για να επιταχυνθεί η δημιουργία του αναγκαίου ρυθμιστικού πλαισίου.

iv) Προσδιορισμός των ευρωπαϊκών συμπράξεων καινοτομίας

Για να επιτευχθεί ο στόχος της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, η Επιτροπή σκοπεύει να δρομολογήσει συμπράξεις καινοτομίας σε βασικούς τομείς για την αντιμετώπιση των μεγάλων κοινωνικών προκλήσεων, όπως η ενεργειακή ασφάλεια, οι μεταφορές, η κλιματική αλλαγή και η αποδοτική χρησιμοποίηση των πόρων, η υγεία και η γήρανση του πληθυσμού, οι φιλικές προς το περιβάλλον μέθοδοι παραγωγής και η διαχείριση της γης.

Στα παραδείγματα πιθανών συμπράξεων περιλαμβάνονται τομείς όπως:

- Η αντιμετώπιση της μεγάλης πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής και του ενεργειακού ζητήματος που προκαλείται από τις πόλεις (οι οποίες καταναλώνουν το 80% του συνόλου της ενέργειας στην ΕΕ και ευθύνονται για το ίδιο περίπου ποσοστό αερίων του θερμοκηπίου) με τη δημιουργία μιας αντιπροσωπευτικής πλατφόρμας των κύριων ενδιαφερόμενων μερών και την προώθηση της χρήσης των υφιστάμενων και των

μελλοντικών ΤΠΕ για να επιταχυνθεί η ανάπτυξη ευφών δικτύων, νέων συστημάτων για τη χρήση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, πιο έξυπνη και πιο καθαρή κινητικότητα στις πόλεις, αυξημένη ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.

- Η εξασφάλιση υψηλότερης ποιότητας νερού και αποτελεσματικότερης χρήσης του.
- Η εξασφάλιση ασφαλούς αλυσίδας προσφοράς και η επίτευξη αποτελεσματικής και βιώσιμης διαχείρισης και χρήσης των μη ενεργειακών πρώτων υλών σε όλο το μήκος της αλυσίδας αξίας.
- Ο περιορισμός των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέσω της αποτελεσματικότερης χρήσης των μεταφορών, όχι μόνο στις πόλεις, ιδίως με διαλειτουργικά και έξυπνα συστήματα διαχείρισης της κυκλοφορίας για όλα τα μέσα μεταφοράς, που θα οδηγήσει σε πρόοδο της εφοδιαστικής και σε αλλαγή νοοτροπίας.
- Η προώθηση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ στην ψηφιακή κοινωνία μέσω ταχύτερης πρόσβασης στις πληροφορίες και με νέους τρόπους αξιόπιστης επικοινωνίας, διασύνδεσης και ανταλλαγής γνώσεων, κυρίως με τη χρήση του διαδικτύου του μέλλοντος.
- Η βελτίωση της προσφοράς τροφίμων που παράγονται με αποδοτική χρήση των πόρων και με χαμηλές εκπομπές αερίων μέσω βελτιωμένων γεωργικών και μεταποιητικών μεθόδων.
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής του γηράσκοντος πληθυσμού π.χ. με νέες καινοτόμες λύσεις, κλινικές δοκιμές, διαγνωστική και θεραπείες για τις νόσους που συνδέονται με την ηλικία, η ανάπτυξη νέων καινοτόμων λύσεων που βασίζονται στις ΤΠΕ και η ανάπτυξη και εισαγωγή νεωτεριστικών προϊόντων, συσκευών και υπηρεσιών κατάλληλων για τους ηλικιωμένους.

Έχουν ήδη γίνει προπαρασκευαστικές εργασίες για τη δρομολόγηση συγκεκριμένων συμπράξεων στον τομέα της ενεργού και υγιούς γήρανσης, της ορθολογικής χρήσης των υδατικών πόρων, τις μη ενεργειακές πρώτες ύλες, την έξυπνη κινητικότητα, τη βιώσιμη γεωργική παραγωγικότητα και τις έξυπνες και βιώσιμες πόλεις· ο τελευταίος τομέας συνδυάζει την αποδοτική χρήση της ενέργειας, τις καθαρές μεταφορές και το διαδίκτυο υψηλών ταχυτήτων (βλ. παράρτημα ΙΙΙ).

Ωστόσο, οι συμπράξεις καινοτομίας αποτελούν μια νεωτεριστική έννοια, την οποία η Επιτροπή επιθυμεί πρώτα να δοκιμάσει μέσω μιας πιλοτικής σύμπραξης πριν από τη δρομολόγηση περαιτέρω συμπράξεων. Η δοκιμαστική αυτή σύμπραξη θα πρέπει να συμβάλει στην επικύρωση της προστιθέμενης αξίας της έννοιας, τη σφυγμομέτρηση του ενδιαφέροντος και της δέσμευσης όλων των βασικών ενδιαφερόμενων μερών, να προσφέρει λύσεις για τον καλύτερο τρόπο ανάπτυξης των πακέτων εργασίας και να εξασφαλίσει την αποτελεσματική διακυβέρνηση.

Η Επιτροπή προτείνει να δρομολογήσει ένα πιλοτικό έργο για την ενεργό και υγιή γήρανση, λόγω της κοινωνικής σημασίας, του βαθμού προετοιμασίας και της αντιπροσωπευτικότητάς του όσον αφορά την έννοια της σύμπραξης. Στόχος του θα είναι, έως το 2020, να προσφέρει τη δυνατότητα στους πολίτες να ζουν ανεξάρτητοι και με καλή υγεία περισσότερα χρόνια, αυξάνοντας τον μέσο αριθμό των υγιών ετών ζωής κατά 2 και, επιτυγχάνοντας τον στόχο αυτό, να βελτιώσει τη βιωσιμότητα και την αποδοτικότητα των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, και να δημιουργήσει μια ενωσιακή και παγκόσμια αγορά για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες με νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.

Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το προτεινόμενο πιλοτικό έργο για την ενεργό και υγιή γήρανση παρέχονται στο παράρτημα ΙΙΙ.

Το 2011 θα είναι ένα «στάδιο δοκιμής» για την προσέγγιση των συμπράξεων. Έως το τέλος του 2010, η Επιτροπή θα αναπτύξει μια δέσμη κριτηρίων επιλογής και μια αυστηρή και διαφανή διαδικασία επιλογής για τις μελλοντικές συμπράξεις. Τα κριτήρια αυτά και η διαδικασία επιλογής θα εφαρμοστούν από τον Ιανουάριο του 2011. Με βάση τη διαδικασία αυτή, την εφαρμογή των κριτηρίων και την επιβεβαίωση για την ετοιμότητα των δυνητικών συμπράξεων σε τομείς όπως η ενέργεια, οι «έξυπνες πόλεις», η βιώσιμη παροχή πρώτων υλών, η ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων, η έξυπνη κινητικότητα και η βιώσιμη γεωργική παραγωγικότητα, η Επιτροπή θα υποβάλει προτάσεις στα άλλα θεσμικά όργανα για συμπράξεις που πληρούν τα κριτήρια, εντός του 2011, ξεκινώντας από τον Φεβρουάριο, στο πλαίσιο της ανάπτυξης της στρατηγικής Ευρώπη 2020, συμβαδίζοντας με τον στόχο για την ανάπτυξη μιας οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αποδοτικής χρήσης της ενέργειας.

Η Επιτροπή θα υποβάλει, τον Ιούνιο του 2011, μια ανακοίνωση στην οποία θα διατυπώνει τις προτάσεις για συμπράξεις και θα προσδιορίζει αναλυτικά τις ρυθμίσεις που αφορούν τη διακυβέρνηση, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση. Στο τέλος του «σταδίου δοκιμής», δηλ. πριν από το τέλος του 2011, η Επιτροπή θα επανεξετάσει και θα αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της προσέγγισης των συμπράξεων και θα αποφασίσει για το εάν και το πώς σκοπεύει να προχωρήσει, ιδίως όσον αφορά την υποστήριξη μέσω του επόμενου προγράμματος-πλαίσιου για την έρευνα.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας:

29. Το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη, οι κλάδοι και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη καλούνται να υποστηρίξουν την έννοια της σύμπραξης καινοτομίας και να δηλώσουν τις συγκεκριμένες δεσμεύσεις που θα αναλάβουν προκειμένου η έννοια αυτή να λειτουργήσει. Η Επιτροπή καλεί όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να δεσμευτούν σχετικά με τη συγκέντρωση προσπαθειών και πόρων ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της σύμπραξης.

Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να δεχτεί απόψεις και ιδέες στους τομείς που εξετάζονται για μελλοντικές συμπράξεις και άλλες πιθανές υποψηφιότητες που ανταποκρίνονται στα κριτήρια επιτυχίας.

Σαν πρώτο βήμα, η Επιτροπή θα ξεκινήσει τις προετοιμασίες για τη δρομολόγηση μιας πιλοτικής σύμπραξης για την ενεργό και υγιή γήρανση στις αρχές του 2011. Λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, θα υποβάλει προτάσεις για περαιτέρω συμπράξεις κατά τη διάρκεια του 2011.

6. ΩΘΗΣΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΜΑΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΞΩ

Ο ανταγωνισμός για τη γνώση και τις αγορές παγκοσμιοποιείται όλο και περισσότερο. Οι αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα για το πού θα γίνουν επενδύσεις στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης και της καινοτομίας λαμβάνονται σε παγκόσμιο επίπεδο. Σ' αυτό το τοπίο του παγκοσμιοποιημένου ανταγωνισμού, η Ευρώπη χάνει έδαφος. Οι ενέργειες στο πλαίσιο της Ένωσης καινοτομίας που περιγράφονται ανωτέρω έχουν σχεδιαστεί για την ανατροπή αυτής

της τάσης και για να καταστήσουν την Ευρώπη πιο ελκυστική στις εταιρείες και τους επενδυτές.

Η επιτυχία της Ευρώπης εξαρτάται από την ικανότητά της να ανατρέψει τα αποτελέσματα μιας σχετικής αφαίμαξης εγκεφάλων που διήρκεσε αρκετές δεκαετίες και να προσελκύσει κορυφαία talέντα. Τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα απονέμουν πολλές χιλιάδες πτυχία στις φυσικομαθηματικές επιστήμες και στις επιστήμες του μηχανικού σε αλλοδαπούς φοιτητές κάθε χρόνο. Στους πτυχιούχους αυτούς πρέπει να δοθεί η δυνατότητα να παραμείνουν στην Ευρώπη, χάρη στις δυνατότητες που τους δίνει η δέσμη μέτρων για την επιστημονική βίζα²⁷ και το σχέδιο «μπλε κάρτα». Εκτός από τις αναγκαίες νομιμοποιήσεις, πρέπει να πεισθούν για το ότι τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, καθώς και οι συνεργατικοί σχηματισμοί καινοτομίας που λειτουργούν γύρω από αυτά είναι μέρη παγκόσμιας αριστείας και ότι οι συνθήκες εργασίας και διαβίωσης είναι ελκυστικές.

Για να επιτύχει η Ευρώπη σ' αυτόν τον παγκόσμιο αγώνα αριστείας, πρέπει να ενισχύσει περισσότερο τη διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία. Τα ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ είναι ήδη ανάμεσα στα πιο ανοικτά στον κόσμο. Οι αγορές της Ευρώπης είναι, επίσης, οι πιο ανοικτές στον κόσμο καθώς εξασφαλίζουν πρόσβαση στους επενδυτές σε μια ολοκληρωμένη και ανταγωνιστική εσωτερική αγορά 500 εκατομμυρίων πελατών με σαφείς, προβλέψιμους και δίκαιους κανόνες.

Αυτός ο ανοικτός χαρακτήρας πρέπει να συμπληρωθεί αμοιβαία με την επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία με τις τρίτες χώρες. Η διεθνής συνεργασία πρέπει να συμβαδίζει με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που θα φέρει στην αγορά τα αποτελέσματα των κοινών έργων στους τομείς της έρευνας και της ανάπτυξης ή της καινοτομίας. Αυτό σημαίνει, ειδικότερα, ότι θα προσφερθεί ισότιμη προστασία στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, ανοικτή πρόσβαση σε διαλειτουργικά πρότυπα, δημόσιες συμβάσεις χωρίς διακρίσεις, και άρση των μη υλικών εμποδίων για το εμπόριο, σύμφωνα με τις διεθνείς απαιτήσεις.

Η Ευρώπη πρέπει να λειτουργήσει με σκοπό τη διαμόρφωση ανταγωνισμού με ίσους όρους σε παγκόσμιο επίπεδο για την έρευνα και την καινοτομία. Σήμερα, τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες, ακόμη και οι δήμοι και οι κοινότητες φαίνεται να συναγωνίζονται μεταξύ τους όσον αφορά συμφωνίες, δραστηριότητες και γραφεία επιστημονικής συνεργασίας σε οικονομίες τρίτων χωρών. Αυτό οδηγεί σε διασπορά και κατακερματισμό των προσπάθειών. Εξασθενίζει, επίσης, την ισχύ της Ευρώπης όταν διαπραγματεύεται την πρόσβαση στην αγορά των σημαντικότερων εταίρων μας σε παγκόσμιο επίπεδο με ίσους όρους ανταγωνισμού. Συνεπώς, πρέπει να επιταχυνθεί η πρόσφατη πρόοδος που έχει επιτευχθεί ως προς το ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία και το στρατηγικό φόρουμ για τη διεθνή συνεργασία.

Τέλος, πολλές από τις κοινωνικές προκλήσεις, αν όχι όλες, στις οποίες πρέπει να επικεντρωθούν οι προσπάθειες της Ευρώπης στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, είναι παγκόσμιες. Για να αντιμετωπιστούν πολλές από τις προκλήσεις αυτές, απαιτείται συνδυασμός των προσπαθειών σε παγκόσμιο επίπεδο²⁸. Ειδικότερα, πολλές σημαντικές ερευνητικές υποδομές απαιτούν μαζικές επενδύσεις που μπορούν να πραγματοποιηθούν μόνον μέσω της παγκόσμιας συνεργασίας.

²⁷ Οδηγία ΕΕ L289/15 της 3/11/2005 (2005/71/ΕΚ, συμπεριλαμβανομένης της σύστασης ΕΚ για βίζα μικρής διάρκειας σε ερευνητές).

²⁸ Σ' αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ είναι σημαντικός.

Οι δεσμεύσεις της Ένωσης καινοτομίας»

- 30.** Έως το 2012, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της πρέπει να έχουν θέσει σε ισχύ ολοκληρωμένες πολιτικές για να εξασφαλίσουν ότι οι κορυφαίοι πανεπιστημιακοί, ερευνητές και παραγωγοί καινοτομίας μένουν και εργάζονται στην Ευρώπη και ότι υπάρχουν οι συνθήκες που ελκύουν επαρκή αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών με υψηλή εξειδίκευση για να μείνουν στην Ευρώπη.
- 31.** Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να χειριστούν το ζήτημα της επιστημονικής συνεργασίας με τις τρίτες χώρες ως ένα ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος και να αναπτύξουν κοινές προσεγγίσεις. Αυτό θα πρέπει να συμβάλει στην εξεύρεση σφαιρικών προσεγγίσεων και λύσεων έναντι των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η κοινωνία και στη διαμόρφωση ίσων όρων ανταγωνισμού (άρση των εμποδίων για την πρόσβαση στην αγορά, διευκόλυνση της τυποποίησης, προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, πρόσβαση στις προμήθειες κ.λπ.) Το 2012 μαζί με το πλαίσιο για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας, η Επιτροπή θα προτείνει κοινές προτεραιότητες ΕΕ/κρατών μελών στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα ως βάση για συντονισμένες θέσεις ή κοινές πρωτοβουλίες απέναντι στις τρίτες χώρες, βασιζόμενη στις εργασίες του στρατηγικού φόρουμ για τη διεθνή συνεργασία. Στο μεταξύ, η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να λειτουργούν συντονισμένα κατά την υπογραφή συμφωνιών και την ανάληψη δεσμεύσεων για δραστηριότητες με τρίτες χώρες στον επιστημονικό και τεχνολογικό τομέα. Θα διερευνηθούν οι δυνατότητες σύναψης συμφωνιών-πλαίσιας μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών με τρίτες χώρες.
- 32.** Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να επιταχύνει τη συνεργασία της για την ανάπτυξη των παγκόσμιων ερευνητικών υποδομών. Έως το 2012, θα πρέπει να επιτευχθεί συμφωνία με τους διεθνείς εταίρους για την ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων υποδομών ΤΠΕ, η οποία λόγω κόστους, πολυπλοκότητας και/ή απαιτήσεων διαλειτουργικότητας, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο σε παγκόσμια κλίμακα.

7. ΠΩΣ ΘΑ ΤΟ ΠΕΤΥΧΟΥΜΕ

Για να μεταμορφωθεί η ΕΕ σε πραγματική Ένωση καινοτομίας απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες, στενή συνεργασία και αποτελεσματική υλοποίηση σε όλα τα επίπεδα (ΕΕ, εθνικό, περιφερειακό) για μεγάλο αριθμό ετών. Οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες κάθε συντελεστή στην Ένωση καινοτομίας πρέπει, συνεπώς, να καθοριστούν σαφώς και πρέπει να τεθούν σε λειτουργία μηχανισμοί παρακολούθησης της εφαρμογής ικανοί να αποτρέψουν τα ολισθήματα.

7.1. Μεταρρυθμίζοντας τα συστήματα έρευνας και καινοτομίας

Μολονότι η δράση σε επίπεδο ΕΕ είναι σημαντική, η ποιότητα των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας –και η αλληλεπίδρασή μεταξύ τους και με το επίπεδο της ΕΕ– εξακολουθεί να έχει τεράστια σημασία για την τόνωση της ικανότητας και της βούλησης επιχειρήσεων και πολιτών για επενδύσεις. Σημαντικές μεταρρυθμίσεις χρειάζεται να γίνουν στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές.

Για να μπορέσουν τα κράτη μέλη να σχεδιάσουν τις μεταρρυθμίσεις αυτές σε ένα πλαίσιο αυστηρών δημοσιονομικών περιορισμών, η Επιτροπή συγκέντρωσε τα διαθέσιμα στοιχεία και προσδιόρισε ένα σύνολο χαρακτηριστικών που θα πρέπει να έχει η πολιτική, τα οποία βρίσκονται στα συστήματα που λειτουργούν με επιτυχία. Τα χαρακτηριστικά αυτά παρουσιάζονται στο παράρτημα Ι. Πολλά από τα χαρακτηριστικά αυτά αντανακλώνται ήδη στις δεσμεύσεις πολιτικής οι οποίες προτείνονται στην παρούσα ανακοίνωση. Καλούνται τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν τα χαρακτηριστικά πολιτικής που προσδιορίζονται για να πραγματοποιήσουν μια εμπειριστατωμένη «αυτοαξιολόγηση» των συστημάτων τους έρευνας και καινοτομίας και, στη συνέχεια, να καθορίσουν τις βασικές μεταρρυθμίσεις στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων για την Ευρώπη 2020, που πρέπει να υποβάλουν έως τον Απρίλιο του 2011. Αυτά τα χαρακτηριστικά πολιτικής μπορούν, επίσης, να είναι χρήσιμα για τις υποψήφιες και τις δυνητικά υποψήφιες χώρες.

Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει τα χαρακτηριστικά πολιτικής που προσδιόρισε ως βάση για τη στήριξη της ανταλλαγής των βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και για τη βελτίωση των μηχανισμών αναφοράς των αποτελεσμάτων της πολιτικής (π.χ. Trendchart και ERA-WATCH). Είναι, επίσης, έτοιμη να υποστηρίξει τις ειδικές επισκοπήσεις που θα κάνει κάθε χώρα και θα απαιτήσουν διεθνή εμπειρογνωμοσύνη. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα επιδιώξει μια νέα στρατηγική σχέση με τον ΟΟΣΑ.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το Συμβούλιο (Ανταγωνιστικότητας) μπορεί να διαδραματίσει νέο ρόλο στην παρακολούθηση της προόδου των κρατών μελών όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις τους στον τομέα της καινοτομίας, ως μέρος του συνολικότερου οικονομικού συντονισμού στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 («Ευρωπαϊκό εξάμηνο»).

33. Καλούνται τα κράτη μέλη να διεξάγουν αυτοαξιολογήσεις βάσει των χαρακτηριστικών πολιτικής που προσδιορίζονται στο παράρτημα 1 και να εντοπίσουν τις βασικές προκλήσεις και κρίσιμες μεταρρυθμίσεις που θα εντάξουν στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων. Η Επιτροπή θα στηρίξει τη διεργασία αυτή μέσω ανταλλαγών βέλτιστων πρακτικών, αξιολογήσεων από ομοτίμους και μέσω της διαμόρφωσης της βάσης τεκμηρίωσης. Θα τα εφαρμόσει επίσης στις δικές της πρωτοβουλίες στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας. Η πρόοδος θα παρακολουθείται στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου οικονομικού συντονισμού («Ευρωπαϊκό εξάμηνο»).

7.2. Αποτίμηση της προόδου

Η πρόοδος ως προς την Ένωση καινοτομίας θα πρέπει να αποτιμηθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με δύο βασικούς δείκτες: έναν ποσοτικό στόχο επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη (E&A) και ένα νέο δείκτη καινοτομίας, όπως ζητήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο²⁹.

Για να μπορέσει η Επιτροπή να ανταποκριθεί στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, συστήθηκε ομάδα υψηλού επιπέδου από κορυφαίους οικονομολόγους και επιχειρηματίες στον τομέα της καινοτομίας, με την αποστολή να προσδιορίσουν πιθανούς δείκτες που θα αντιπροσωπεύουν όσο το δυνατόν καλύτερα την ένταση καινοτομίας και E&A, κατά τρόπο ώστε να αποφευχθεί αλληλεπικάλυψη με τον στόχο του 3% για επενδύσεις στην E&A, να υπάρξει επικέντρωση στα αποτελέσματα και τον αντίκτυπο και να εξασφαλιστεί η συγκρισιμότητα σε διεθνές επίπεδο.

²⁹ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 25/26 Μαρτίου 2010 (EUCO 7/10).

Η ομάδα κατέληξε στο συμπέρασμα³⁰ ότι επείγει να βελτιωθούν τα διαθέσιμα δεδομένα και το εύρος και η ποιότητα των δεικτών για τη μέτρηση και την παρακολούθηση της επίδοσης της καινοτομίας, κατά τρόπο ώστε αυτοί να καλύπτουν από την τεχνολογική καινοτομία έως και άλλες μορφές καινοτομίας (π.χ. καινοτομία στον δημόσιο τομέα). Η ομάδα διερεύνησε δύο εναλλακτικές λύσεις: έναν κατάλογο με τρεις άμεσα διαθέσιμους δείκτες (βάσει εφαρμογών ευρεσιτεχνίας, της συμβολής των προϊόντων μέσης-υψηλής και υψηλής τεχνολογίας στο εμπορικό ισοζύγιο και βάσει του ποσοστού απασχόλησης σε δραστηριότητες έντασης γνώσης) και τη δυνατότητα δημιουργίας ενός μόνο δείκτη (που θα αντιστοιχεί στην επιτυχή ανάπτυξη και τον δυναμισμό καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων). Ενώ τα δημογραφικά δεδομένα για τις επιχειρήσεις κατά κανόνα υπάρχουν, η ανάπτυξη ενός τέτοιου δείκτη για τη μέτρηση του μεριδίου γρήγορα εξελισσόμενων, καινοτόμων εταιρειών στην οικονομία θα απαιτούσε περαιτέρω εργασία και θα μπορούσε να διαρκέσει δύο χρόνια.

Η Επιτροπή, έχοντας μελετήσει τα συμπεράσματα της ομάδας, αποφάσισε να προτείνει την κατάρτιση ενός μόνο δείκτη που θα αντιστοιχεί στις ταχύτατα εξελισσόμενες, καινοτόμες εταιρείες και θα ανταποκρίνεται καλύτερα στο αίτημα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, παρά το ότι η κατάρτισή του θα απαιτήσει περίπου δύο χρόνια. Ο δείκτης αυτός παρέχει έναν καλό τρόπο μέτρησης του δυναμισμού της οικονομίας· καλύπτει ένα σημαντικό μέρος της οικονομίας μας όπου θα χρειαστεί να προκληθεί μεγέθυνση και να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας· είναι προσανατολισμένος στο αποτέλεσμα και αντανakλά τον αντίκτυπο των συνθηκών-πλαισίων στην καινοτομία, τον οποίο μπορούν να επηρεάσουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο. Επικεντρώνεται, επίσης, σε ένα σημαντικότερο χάσμα που η ΕΕ πρέπει να καλύψει προκειμένου να προσεγγίσει το επίπεδο των κορυφαίων συντελεστών στον τομέα της καινοτομίας παγκοσμίως.

Η Επιτροπή είναι, επίσης, πεπεισμένη ότι, λόγω του ότι η καινοτομία είναι ένα πολύπλευρο φαινόμενο, η παρακολούθησή της προόδου απαιτεί ένα ευρύτερο σύνολο δεικτών. Αξιοποιώντας τον ευρωπαϊκό πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία, η Επιτροπή κατάρτισε έναν πίνακα αποτελεσμάτων για την Ένωση καινοτομίας και έρευνας στον οποίο θα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συγκριτικής αξιολόγησης των επιδόσεων της ΕΕ και των κρατών μελών με τη χρήση ενός ευρύτερου συνόλου δεικτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσδιορίστηκαν από την ομάδα υψηλού επιπέδου. Ο κατάλογος με τους δείκτες περιλαμβάνεται στο παράρτημα II. Παρά το ότι χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες στατιστικές πηγές, χρειάζεται περαιτέρω εργασία για την κατάρτιση δεικτών για θέματα όπως η μη τεχνολογική καινοτομία, ο σχεδιασμός, η καινοτομία υπηρεσιών και η επίδοση σε περιφερειακό επίπεδο.

34. Η Επιτροπή προτείνει να δρομολογήσει τις αναγκαίες εργασίες για την κατάρτιση ενός νέου δείκτη που θα μετρά το μερίδιο των ταχύτατα εξελισσόμενων καινοτόμων εταιρειών στην οικονομία. Αυτό θα απαιτήσει την πλήρη συνεργασία των κρατών μελών και των διεθνών εταίρων. Δεσμευόμενη σ' αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή θα υποβάλει τις αναγκαίες προτάσεις και θα λάβει επείγοντα μέτρα για την κατάρτιση του δείκτη αυτού εντός των δύο προσεχών ετών, συνεργαζόμενη με τον ΟΟΣΑ, όπως ενδείκνυται, έτσι ώστε να μπορέσει να διαμορφωθεί ένας βασικός δείκτης που, ως μέρος της στρατηγικής Ευρώπη 2020 της ΕΕ, θα δώσει τη δυνατότητα να αξιολογηθεί η επίδοση της ΕΕ σε σχέση με αυτήν των κυριότερων εμπορικών εταίρων της.

³⁰

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/geoghegan-quinn/hlp/index_en.htm

- Ξεκινώντας αμέσως, η Επιτροπή θα παρακολουθεί τη συνολική πρόοδο των επιδόσεων στον τομέα της καινοτομίας με τη χρήση του πίνακα αποτελεσμάτων για την Ένωση καινοτομίας και έρευνας (βλέπε παράρτημα II).

7.3. Δέσμευση για να γίνει πραγματικότητα η Ένωση καινοτομίας

Η συλλογική προσπάθεια των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των άλλων ενδιαφερόμενων μερών θα είναι το κλειδί για την επιτυχία της Ένωσης καινοτομίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα πρέπει να δώσει ισχυρή και πολιτική ώθηση στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020.

Το Συμβούλιο διαδραματίζει ηγετικό ρόλο κατά την υιοθέτηση των αναγκαίων μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών-πλαισίων στην ΕΕ. Μετά τη δρομολόγηση των ευρωπαϊκών συμπράξεων καινοτομίας, πρέπει να εξασφαλίσει ότι υπάρχουν οι συνθήκες που θα επιτρέψουν στις συμπράξεις αυτές να καρποφορήσουν. Η Επιτροπή προτείνει στο Συμβούλιο να συνέρχεται μία φορά εξαμηνιαίως ως «Συμβούλιο Καινοτομίας», στο οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι αρμόδιοι υπουργοί, για να καταγράφει την πρόοδο και να εντοπίζει τομείς όπου χρειάζεται περισσότερη ώθηση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλείται να δώσει προτεραιότητα στις προτάσεις και πρωτοβουλίες της Ένωσης καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού και της επιτυχίας των ευρωπαϊκών συμπράξεων καινοτομίας. Η Επιτροπή θα θεωρούσε εξαιρετική πρωτοβουλία εάν το Κοινοβούλιο διοργάνωνε μία φορά το χρόνο κεντρικής σημασίας συζήτηση για την πρόοδο με εκπροσώπους των εθνικών κοινοβουλίων και ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να διαμορφώνονται κάποια μηνύματα-κλειδιά και να διατηρείται η Ένωση καινοτομίας σε προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα αναπτύξει τις πρωτοβουλίες που περιέχονται στην Ένωση καινοτομίας. Θα συνδράμει τα κράτη μέλη όσον αφορά τη μεταρρύθμιση των συστημάτων τους και θα αναλάβει πρωτοβουλίες για την προώθηση της ανταλλαγής καλών πρακτικών σε όλα τα επίπεδα. Η Επιτροπή θα διευρύνει το πεδίο εργασιών της ευρωπαϊκής συμβουλευτικής επιτροπής για την έρευνα (ERAB) και θα περιλάβει κορυφαίες προσωπικότητες από τον κόσμο των επιχειρήσεων, των χρηματοοικονομικών και του τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, με σκοπό να αξιολογείται η Ένωση καινοτομίας σε συνεχή βάση, να μελετώνται οι νέες τάσεις και να διατυπώνονται συστάσεις για προτεραιότητες και ενέργειες. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί συστηματικά την πρόοδο και θα υποβάλλει σχετική έκθεση μία φορά το χρόνο για τη συντελεσθείσα πρόοδο. Εάν ενδείκνυται, θα χρησιμοποιήσει τις εξουσίες που της αναγνωρίζονται από τη Συνθήκη για να διατυπώσει συγκεκριμένες ανά χώρα συστάσεις στον τομέα αυτόν, συνδράμοντας με τον τρόπο αυτό τα κράτη μέλη κατά τις μεταρρυθμίσεις τους.

Τα κράτη μέλη (και οι περιφέρειές τους) θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι έχουν τεθεί σε λειτουργία οι αναγκαίες δομές διακυβέρνησης, όπου δεν υπήρχαν ήδη. Θα πρέπει να διεξάγουν σε βάθος αυτοαξιολογήσεις και να αναζητούν τρόπους για να μεταρρυθμίσουν τα συστήματά τους ώστε να προωθείται η αριστεία, να ενισχύεται η στενή συνεργασία και να επιδιώκεται η εξειδίκευση από την προοπτική της ΕΕ. Θα πρέπει να επανεξετάζουν τα επιχειρησιακά τους προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία, σύμφωνα με τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020 και να αναζητούν πρόσθετους πόρους για την έρευνα και την καινοτομία. Τα εθνικά προγράμματα μεταρρύθμισης, που αναμένεται να έχουν υποβληθεί έως τον Απρίλιο του 2011, θα πρέπει να

προσδιορίσουν ποια συγκεκριμένα βήματα θα γίνουν, το χρονοδιάγραμμα για την πραγματοποίησή τους και τον τρόπο κάλυψης των δαπανών, εάν αυτές υπάρχουν. Η νέα επιτροπή ευρωπαϊκού ερευνητικού χώρου (ERAC) θα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για την ενδυνάμωση της προόδου που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη κατά την υλοποίηση της Ένωσης καινοτομίας, εξασφαλίζοντας την αναγκαία συμμετοχή από τα υπουργεία βιομηχανίας και το συντονισμό με την ομάδα πολιτικής για τις επιχειρήσεις.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη –επιχειρήσεις, τοπική αυτοδιοίκηση, κοινωνικοί εταίροι, ιδρύματα, ΜΚΟ– καλούνται να στηρίζουν την Ένωση καινοτομίας. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών καλούνται να συνεργαστούν με τις οργανώσεις και τους φορείς που αντιπροσωπεύουν ώστε να κινητοποιήσουν τρόπους στήριξης, να ενθαρρύνουν πρωτοβουλίες και να βοηθήσουν στη διάδοση βέλτιστων πρακτικών.

Η Επιτροπή θα διευκολύνει τη συζήτηση και τις ανταλλαγές ιδεών και βέλτιστων πρακτικών μέσω ηλεκτρονικών ανταλλαγών και κοινωνικής δικτύωσης που θα εστιάζεται στην Ένωση καινοτομίας.

Για να ενισχυθεί περισσότερο αυτή η διεργασία μεταβολών και να προαχθεί μια νοοτροπία καινοτομίας, η Επιτροπή θα συγκαλεί μία φορά το χρόνο μια Συνέλευση Καινοτομίας για να συζητήσει την κατάσταση της Ένωσης καινοτομίας, σε συνάρτηση με την προταθείσα συζήτηση εντός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στη συνέλευση αυτή είναι δέον να συμμετάσχουν υπουργοί, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, επικεφαλής επιχειρήσεων, κοσμήτορες πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, τραπεζίτες και επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων, εξέχοντες ερευνητές, παραγωγοί καινοτομίας και, τέλος, πολίτες της Ευρώπης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Εργαλείο αυτοαξιολόγησης:
Χαρακτηριστικά των αποδοτικών εθνικών και περιφερειακών συστημάτων
έρευνας και καινοτομίας

1. **Η προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας θεωρείται βασικό μέσο πολιτικής για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων κοινωνικών προκλήσεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και μεταφέρεται στο ευρύ κοινό με την ιδιότητα αυτή**
 - Οι ενέργειες των δημόσιων αρχών σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής, μεταξύ των οποίων στους τομείς της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, της λειτουργίας των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών, των χρηματοοικονομικών αγορών, των αγορών εργασίας, της επιχειρηματικότητας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της βιομηχανικής πολιτικής, της συνοχής και του χωροταξικού σχεδιασμού, των υποδομών και των ΤΠΕ, καθώς και στον τομέα της φορολογίας και σε όλα τα επίπεδα, σχεδιάζονται και υλοποιούνται βάσει ενός στρατηγικού, συνεκτικού και ολοκληρωμένου πλαισίου το οποίο λειτουργεί με στόχο τη διαμόρφωση της καινοτομίας και την ενίσχυση της γνωστικής βάσης και της βασικής έρευνας.
 - Εάν οι πολιτικές και οι χρηματοδοτήσεις επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες προτεραιότητες, λειτουργούν όλο και περισσότερο προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης των σημαντικότερων κοινωνικών προκλήσεων, όπως είναι η αποτελεσματική χρήση των πόρων, η κλιματική αλλαγή, η υγεία και η γήρανση, και της άντλησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος από την εξεύρεση νέων λύσεων για την αντιμετώπισή τους.
2. **Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση πολιτικών για την έρευνα και την καινοτομία ελέγχεται σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο και βασίζεται σε πολυετή στρατηγική. Οι πολιτικές και τα μέσα στοχεύουν στην αξιοποίηση των υπαρχόντων ή των νεοεμφανιζόμενων εθνικών/περιφερειακών ισχυρών σημείων στο πλαίσιο της ΕΕ («έξυπνη εξειδίκευση»)**
 - Μια κεντρική δομή, αποτελεσματική και σταθερή, η γενική διεύθυνση της οποίας ανήκει στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο, καθορίζει τις γενικότερες κατευθύνσεις της πολιτικής σε πολυετή βάση και εξασφαλίζει βιώσιμη υλοποίηση με το σωστό συντονισμό. Η δομή αυτή υποστηρίζεται από δίκτυα στα οποία εμπλέκονται όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη όπως η βιομηχανία, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, τα κοινοβούλια και οι πολίτες, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας κουλτούρας καινοτομίας και οικοδομώντας την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ της επιστήμης και της κοινωνίας.
 - Μια πολυετής στρατηγική καθορίζει περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων, των οποίων προηγείται μια διεθνής ανάλυση των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και των νέων ευκαιριών («έξυπνη εξειδίκευση») και των εξελίξεων στην αγορά και δημιουργεί ένα προβλέψιμο πολιτικό και δημοσιονομικό πλαίσιο. Η στρατηγική αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες της ΕΕ, προσπαθώντας να μην υπάρξει

αλληλεπικάλυψη και κερματισμός των προσπαθειών και επιδιώκει με ενεργό τρόπο την εκμετάλλευση των ευκαιριών με σκοπό τη δημιουργία κοινών προγραμμάτων, τη διασυνοριακή συνεργασία και την αξιοποίηση των πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων από τα μέσα της ΕΕ. Η διμερής συνεργασία με τις χώρες που δεν ανήκουν στην ΕΕ βασίζεται σε σαφή στρατηγική και, όπου αυτό είναι δυνατόν, γίνεται σε συντονισμό με τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

- Εφαρμόζεται αποτελεσματικό σύστημα παρακολούθησης και επανεξέτασης, το οποίο αξιοποιεί πλήρως τους δείκτες απόδοσης, τη διεθνή συγκριτική αξιολόγηση και τα εργαλεία εκ των υστέρων αξιολόγησης.

3. Η πολιτική για την καινοτομία ασκείται με την ευρεία έννοια προχωρώντας πέρα από την τεχνολογική έρευνα και τις εφαρμογές της

- Προωθείται ενεργά μια ευρεία έννοια της καινοτομίας που περιλαμβάνει την καινοτομία στις υπηρεσίες, τις βελτιώσεις των διαδικασιών και τις οργανωτικές αλλαγές, τα μοντέλα επιχειρήσεων, το μάρκετινγκ, τη δημιουργία εμπορικού σήματος και το σχέδιο, μεταξύ άλλων, μέσω της διεπιστημονικής εργασίας στην οποία μετέχουν ομάδες χρηστών ή καταναλωτών ως σημαντικά συστατικά στοιχεία της ανοικτής καινοτομίας.
- Οι πολιτικές για την προσφορά και τη ζήτηση αναπτύσσονται με συνέπεια και στηρίζονται στην απορροφητική ικανότητα της ενιαίας αγοράς, την οποία ταυτόχρονα ενισχύουν.

4. Υπάρχουν επαρκείς και προβλέψιμες δημόσιες επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, επίκεντρο των οποίων είναι κυρίως η κινητοποίηση των ιδιωτικών επενδύσεων

- Είναι κοινά παραδεκτό ότι η δημόσια χρηματοδότηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την παροχή υψηλής ποιότητας γνωσιακή υποδομή, αλλά και ως κίνητρο για τη διατήρηση της αριστείας στην εκπαίδευση και την έρευνα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε υποδομές έρευνας παγκοσμίου κύρους, της ενίσχυσης των επιστημονικών και τεχνολογικών ικανοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο και της υποστήριξης των δραστηριοτήτων καινοτομίας ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Κατά συνέπεια, οι δημόσιες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία ιεραρχούνται και εντάσσονται στον προϋπολογισμό σ' ένα πλαίσιο πολυετούς σχεδιασμού ώστε να εξασφαλιστεί η προβλεψιμότητα και ο μακροπρόθεσμος αντίκτυπος και η άντληση από τα διαρθρωτικά ταμεία, όταν είναι αναγκαίο.
- Η δημόσια χρηματοδότηση σκοπό έχει τη μεγαλύτερη ενεργοποίηση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα. Διερευνώνται και υιοθετούνται καινοτόμες λύσεις χρηματοδότησης (π.χ. συμπράξεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα) και χρήση φορολογικών κινήτρων. Υλοποιούνται μεταρρυθμίσεις οι οποίες απαιτούνται από τις μεταβαλλόμενες συνθήκες και οι οποίες εξασφαλίζουν τις καλύτερες δυνατές αποδόσεις από τις επενδύσεις.

5. Η αριστεία είναι βασικό κριτήριο για την πολιτική στον τομέα της έρευνας και της εκπαίδευσης

- Η χρηματοδότηση για την έρευνα χορηγείται όλο και περισσότερο σε ανταγωνιστική βάση και η ισορροπία μεταξύ της θεσμικής χρηματοδότησης και της χρηματοδότησης που βασίζεται στα έργα έχει σαφές σκεπτικό. Τα ερευνητικά ιδρύματα αξιολογούνται βάσει διεθνώς αναγνωρισμένων κριτηρίων και τα έργα επιλέγονται με βάση την ποιότητα των προτάσεων και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, που υπόκεινται σε εξωτερική αξιολόγηση από ομότιμους. Η χρηματοδότηση των ερευνητών ξεπερνά τα σύνορα και τα ιδρύματα. Τα αποτελέσματα της έρευνας που χρηματοδοτείται από δημόσια κεφάλαια προστατεύονται και δημοσιεύονται κατά τρόπο που ενθαρρύνει την αξιοποίησή τους.
- Η τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα ερευνητικά ιδρύματα διαθέτουν την αναγκαία αυτονομία για να οργανώνουν τις δραστηριότητές τους στους τομείς της εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας, να εφαρμόζουν ανοικτές μεθόδους προσλήψεων και να στρέφονται σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, όπως οι χορηγίες.
- Το νομικό, χρηματοοικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο της σταδιοδρομίας στον τομέα της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των διδακτορικών σπουδών, προσφέρει ελκυστικούς όρους σε άνδρες και γυναίκες σε σύγκριση με τα διεθνή πρότυπα, ιδίως με εκείνα που εφαρμόζονται στις ΗΠΑ. Πρέπει να περιλαμβάνουν ευνοϊκούς όρους για τον συνδυασμό ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής και για την επαγγελματική εξέλιξη και κατάρτιση. Υπάρχουν κίνητρα τα οποία μπορούν να προσελκύσουν κορυφαία talenta από όλον τον κόσμο.

6. Τα σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης προσφέρουν τον σωστό συνδυασμό δεξιοτήτων

- Οι πολιτικές και τα κίνητρα εφαρμόζονται για να εξασφαλίσουν επαρκή αριθμό πτυχιούχων τρίτου κύκλου εκπαίδευσης στις επιστήμες, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά, καθώς και για να προσφέρουν στον γενικό πληθυσμό τον κατάλληλο συνδυασμό δεξιοτήτων (μεταξύ άλλων μέσω προηγμένων συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης) μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.
- Τα προγράμματα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης έχουν ως στόχο να εφοδιάσουν τους ανθρώπους με την ικανότητα να μαθαίνουν και να αναπτύσσουν πολυδύναμες ικανότητες όπως κριτική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, δημιουργικότητα, ομαδική εργασία και διαπολιτισμικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Ιδιαίτερη προσοχή αποδίδεται στην κάλυψη των κενών που αφορούν τις δεξιότητες καινοτομίας. Επίσης, η εκπαίδευση και η κατάρτιση όσον αφορά την επιχειρηματικότητα είναι ευρέως διαθέσιμες ή περιλαμβάνονται στα προγράμματα σπουδών. Οι συμπράξεις μεταξύ της επίσημης εκπαίδευσης και των άλλων τομέων προωθούνται ενεργά για το σκοπό αυτόν.

7. Οι συμπράξεις ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο προωθούνται ενεργά

- Όπου είναι δυνατόν, οι ερευνητικές προσπάθειες συνοδεύονται από τα κατάλληλα μέσα για την υποστήριξη της εμπορευματοποίησης των καινοτόμων ιδεών. Πολιτικές και μέσα όπως οι συνεργατικοί σχηματισμοί καινοτομίας και γνώσης, οι πλατφόρμες μεταφοράς γνώσης και τα συστήματα κουπονιών εφαρμόζονται για να ενθαρρύνουν τη συνεργασία και την ανταλλαγή γνώσεων και τη δημιουργία ευνοϊκότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ.
- Ερευνητές και παραγωγοί καινοτομίας μπορούν να κινούνται εύκολα μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών ιδρυμάτων. Υπάρχουν σαφείς κανόνες όσον αφορά την κατοχή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και εφαρμόζονται συστήματα ανταλλαγών και υποστήριξης για να διευκολύνουν τη μεταφορά γνώσης και τη δημιουργία επιχειρήσεων που προέρχονται από την πανεπιστημιακή έρευνα και για την προσέλκυση (επιχειρηματικών) κεφαλαίων και επιχειρηματικών αγέλων.
- Δεν υπάρχουν εμπόδια στη δημιουργία και τη λειτουργία διακρατικών συμπράξεων και συνεργασιών.

8. Συνθήκες-πλαίσια για την προώθηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία

- Οι πολιτικές για την προώθηση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και τη βελτίωση της ποιότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος συνδέονται στενά.
- Οι συνθήκες είναι ευνοϊκές για τη διαμόρφωση μιας αναπτυσσόμενης και σταθερής αγοράς επιχειρηματικών κεφαλαίων, ειδικά για τις επενδύσεις αρχικού σταδίου.
- Σύμφωνα με την «Small Business Act για την Ευρώπη»³¹, οι κανόνες για την ίδρυση και τη διαχείριση μια επιχείρησης είναι απλοί και σχεδιάζονται από την οπτική γωνία των ΜΜΕ. Το νομικό πλαίσιο χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και είναι εκσυγχρονισμένο. Οι κανόνες εφαρμόζονται σωστά. Οι αγορές είναι δυναμικές και ανταγωνιστικές. Η προθυμία για την ανάληψη κινδύνων ενθαρρύνεται. Οι ρυθμιστικές διατάξεις για την πτώχευση υποστηρίζουν την οικονομική αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων. Δεν υπάρχουν διακρίσεις κατά των επιχειρηματιών που απέτυχαν στην πρώτη τους προσπάθεια.
- Εφαρμόζεται αποδοτικό, οικονομικά προσιτό και αποτελεσματικό σύστημα για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, το οποίο διαμορφώνει την καινοτομία και συντηρεί τα κίνητρα για την καινοτομία. Η αγορά για τα καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες ενημερώνεται διαρκώς μέσω ενός αποτελεσματικού συστήματος για τη θέσπιση προτύπων.

9. Η υποστήριξη του δημόσιου τομέα για την έρευνα και την καινοτομία των επιχειρήσεων είναι απλή, εύκολα προσβάσιμη και υψηλής ποιότητας

³¹ «Προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις». Μια «Small Business Act» για την Ευρώπη. COM(2008) 374.

- Είναι περιορισμένος ο αριθμός των εύστοχων, σαφώς διαφοροποιούμενων και εύκολα προσβάσιμων συστημάτων υποστήριξης τα οποία ανταποκρίνονται στην υποστήριξη που είναι διαθέσιμη σε επίπεδο ΕΕ και τα οποία αντιμετωπίζουν τις διαπιστωμένες ελλείψεις της αγοράς όσον αφορά την ιδιωτική χρηματοδότηση της καινοτομίας.
- Η χρηματοδοτική υποστήριξη είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες των εταιρειών και ιδιαίτερα των ΜΜΕ. Δίνεται έμφαση στα αποτελέσματα και όχι στις εισροές και τους ελέγχους. Η γραφειοκρατία περιορίζεται στο ελάχιστο, τα κριτήρια επιλογής είναι σαφή και ο χρόνος που απαιτείται για τη σύναψη της σύμβασης και την πληρωμή είναι ο συντομότερος δυνατός. Τα συστήματα χρηματοδότησης αξιολογούνται τακτικά και συγκρίνονται με άλλα συστήματα άλλων χωρών.
- Η εθνική χρηματοδότηση χορηγείται με διεθνείς διαδικασίες αξιολόγησης και προωθεί τη διακρατική συνεργασία. Κανόνες, διαδικασίες και χρονοδιαγράμματα ευθυγραμμίζονται ώστε να διευκολύνουν τη συμμετοχή σε προγράμματα της ΕΕ και τη συνεργασία με άλλα κράτη μέλη.
- Ειδική υποστήριξη προσφέρεται συχνά σε νεοσύστατες καινοτόμες εταιρείες με σκοπό να τις βοηθήσουν να εμπορευματοποιήσουν γρήγορα τις ιδέες τους και να προωθήσουν τη διεθνοποίηση.

10. Ο ίδιος ο δημόσιος τομέας αποτελεί μοχλό καινοτομίας

- Ο δημόσιος τομέας προσφέρει κίνητρα για την ενθάρρυνση της καινοτομίας στο πλαίσιο των οργανισμών του και στον τρόπο παροχής των δημόσιων υπηρεσιών.
- Χρησιμοποιούνται δημόσιες συμβάσεις για καινοτόμες λύσεις με σκοπό τη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ άλλων και μέσω ειδικών προϋπολογισμών. Οι προσφορές βασίζονται στις προδιαγραφές απόδοσης των εκροών και οι συμβάσεις ανατίθενται βάσει ποιοτικών κριτηρίων που ευνοούν τις καινοτόμες λύσεις, όπως η ανάλυση κύκλου ζωής, και όχι μόνο η χαμηλότερη τιμή. Διερευνώνται οι δυνατότητες για κοινές δημόσιες συμβάσεις.
- Όπου είναι δυνατόν, στοιχεία που ανήκουν στο κράτος διατίθενται ελεύθερα ως πόρος για καινοτομία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Πίνακας επιδόσεων για την έρευνα και την καινοτομία

Ο πίνακας δεικτών που ακολουθεί θα αποτελέσει τη βάση για έναν ετήσιο πίνακα επιδόσεων στο πλαίσιο της παρακολούθησης της Ένωσης καινοτομίας. Τα δεδομένα, βάσει των πιο πρόσφατων διαθέσιμων στατιστικών στοιχείων, θα παρουσιαστούν για κάθε κράτος μέλος, για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για τις κυριότερες χώρες εκτός ΕΕ. Θα καταβληθούν προσπάθειες ώστε να υπάρξουν στοιχεία σε περιφερειακό (δηλ. ενδοκρατικό) επίπεδο για τα κράτη μέλη της ΕΕ. Ο πίνακας επιδόσεων θα διατηρηθεί έως το 2020 και θα υποβάλλεται σε περιοδική αναθεώρηση ανάλογα με τη διαθεσιμότητα νέων πηγών δεδομένων και/ή νέων προσανατολισμών της πολιτικής. Η Επιτροπή θα αναζητήσει έναν ακόμη δείκτη επιδόσεων ο οποίος να καλύπτει τη διάσταση του φύλου για να τον συμπεριλάβει στον πίνακα.

Δείκτης	Πηγή δεδομένων
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	
Ανθρώπινοι πόροι	
1.1.1 Νέοι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος (ISCED 6) ανά 1000 κατοίκους ηλικίας 25-34*	Eurostat
1.1.2 Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 30-34 που έχουν ολοκληρώσει σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης *	Eurostat
1.1.3 Ποσοστό νέων ηλικίας 20-24 που έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον την ανώτερη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης *	Eurostat
Ανοικτά, άριστα και ελκυστικά συστήματα έρευνας	
1.2.1 Διεθνείς επιστημονικές συνδημοσιεύσεις ανά εκατομμύριο πληθυσμού	Thomson/Scopus
1.2.2 Επιστημονικές δημοσιεύσεις μεταξύ του πρώτου 10% των δημοσιεύσεων που αναφέρονται συχνότερα παγκοσμίως ως % του συνόλου των επιστημονικών δημοσιεύσεων της χώρας	Thomson/Scopus
1.2.3 Διδακτορικοί φοιτητές άλλης υπηκοότητας εκτός των χωρών της ΕΕ ³² ανά εκατομμύριο πληθυσμού	Eurostat/OOΣΑ
Οικονομικά και υποστήριξη	
1.3.1 Δημόσιες δαπάνες για την έρευνα και την ανάπτυξη ως % του ΑΕγχΠ	Eurostat
1.3.2 Επιχειρηματικό κεφάλαιο (αρχικού σταδίου, επέκτασης και αντικατάστασης) ως % του ΑΕγχΠ	EVCA/Eurostat
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	
Επενδύσεις επιχειρήσεων	
2.1.1 Δαπάνες επιχειρήσεων για την έρευνα και την ανάπτυξη ως % του ΑΕγχΠ	Eurostat

³²

Αλλοδαποί διδακτορικοί φοιτητές για μη ευρωπαϊκές χώρες.

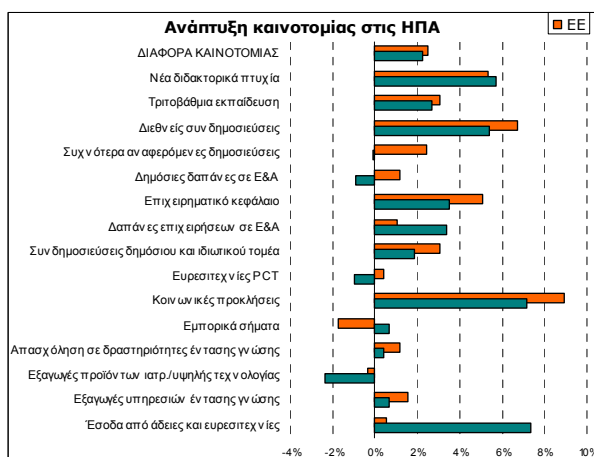
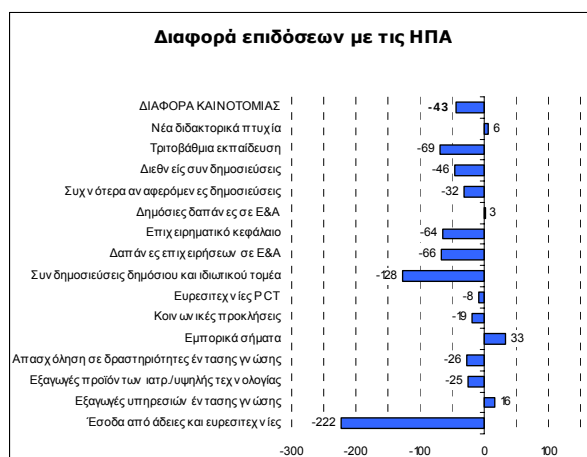
2.1.2 Δαπάνες καινοτομίας εκτός έρευνας και ανάπτυξης ως % του κύκλου εργασιών	Eurostat
Συνδέσεις και επιχειρηματικότητα	
2.2.1 ΜΜΕ που παράγουν καινοτομία στο εσωτερικό τους ως % των ΜΜΕ	Eurostat
2.2.2 Καινοτόμες ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες ως ποσοστό % των ΜΜΕ	Eurostat
2.2.3 Συνδημοσιεύσεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα ανά εκατομμύριο πληθυσμού	Thomson/Scopus
Περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας	
2.3.1 Εφαρμογές της συνθήκης συνεργασίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (PCT) ανά δισεκατομμύριο ΑΕγχΠ (σε ΜΑΔΕ)	Eurostat
2.3.2 Εφαρμογές της συνθήκης συνεργασίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (PCT) στις κοινωνικές προκλήσεις ανά δισεκατομμύριο ΑΕγχΠ (σε ΜΑΔΕ) (άμβλυνση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, υγεία)	ΟΟΣΑ
2.3.3 Κοινοτικά εμπορικά σήματα ανά δισεκατομμύριο ΑΕγχΠ (σε ΜΑΔΕ)	OHIM/Eurostat
2.3.4 Κοινοτικά σχέδια ανά δισεκατομμύριο ΑΕγχΠ (σε ΜΑΔΕ)	OHIM/Eurostat
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (OUTPUTS)	
Παραγωγοί καινοτομίας	
3.1.1 ΜΜΕ (με περισσότερους από 10 εργαζόμενους) που εισάγουν καινοτομίες στον τομέα των προϊόντων ή των διαδικασιών ως % των ΜΜΕ	Eurostat
3.1.2 ΜΜΕ (με περισσότερους από 10 εργαζόμενους) που εισάγουν καινοτομίες στον τομέα του μάρκετινγκ ή της οργάνωσης ως % των ΜΜΕ	Eurostat
3.1.3 Επιχειρήσεις υψηλής ανάπτυξης (με περισσότερους από 10 εργαζόμενους) ως % όλων των επιχειρήσεων ³³	Eurostat
Οικονομικές συνέπειες	
3.2.1 Απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης (μεταποίηση και υπηρεσίες) ως % της συνολικής απασχόλησης	Eurostat
3.2.2 Εξαγωγές μεταποιημένων προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας ως % των συνολικών εξαγωγών προϊόντων	HE/Eurostat
3.2.3 Υπηρεσίες έντασης γνώσης ως % των συνολικών εξαγωγών υπηρεσιών	HE/Eurostat
3.2.4 Πωλήσεις νέων στην αγορά και νέων στις επιχειρήσεις καινοτομιών ως % του συνολικού κύκλου εργασιών	Eurostat
3.2.5 Έσοδα από άδειες και ευρεσιτεχνίες από το εξωτερικό ως % του ΑΕγχΠ	Eurostat

* Για τους δείκτες αυτούς θα δοθούν και αναλύσεις ανά φύλο.

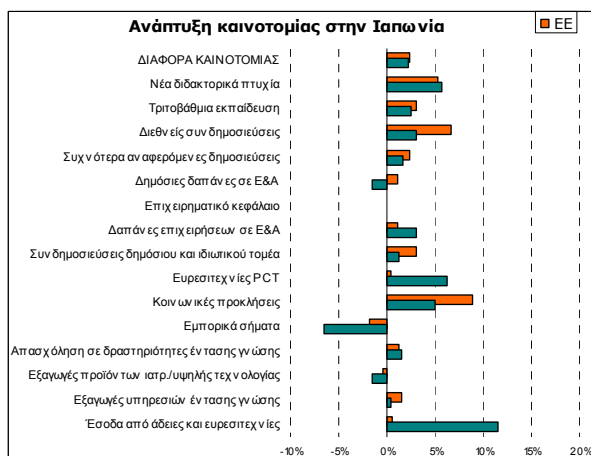
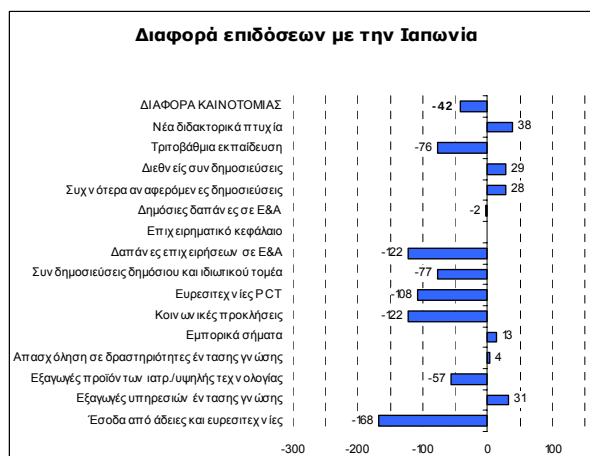
³³

Με την επιφύλαξη της επαλήθευσης για τη διαθεσιμότητα των δεδομένων έως το 2011.

Σύγκριση ΕΕ ΗΠΑ

Σύγκριση ΕΕ Ιαπωνίας

Σύγκριση ΕΕ Κίνας

Σημείωση: οι συγκρίσεις βασίζονται στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα δεδομένα: 2008 για όλους τους δείκτες εκτός από: διεθνείς συνδημοσιεύσεις (2009)· συχνότερα αναφερόμενες δημοσιεύσεις (2007)· συνδημοσιεύσεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (2007)· εφαρμογές της συνθήκης συνεργασίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (PCT) (2007)· απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης (2007)· Για την Ιαπωνία: δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για το επιχειρηματικό κεφάλαιο και τα πιο πρόσφατα δεδομένα για την απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης είναι του 2005. Για την Κίνα: δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για τα νέα διδακτορικά διπλώματα, το επιχειρηματικό κεφάλαιο, το κόστος των ευρεσιτεχνιών, την απασχόληση σε δραστηριότητες έντασης γνώσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ
Ευρωπαϊκές συμπράξεις καινοτομίας:
Σκοπός και πεδίο εφαρμογής της πιλοτικής ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας με
θέμα την ενεργό και υγιή γήρανση

1. Ο στόχος της σύμπραξης

Καθώς η γενιά του baby-boom συνταξιοδοτείται, ο πληθυσμός ηλικίας άνω των 60 αυξάνεται με ρυθμό διπλάσιο εκείνου πριν από το 2007, δηλ. κατά δύο εκατομμύρια άτομα περίπου κάθε χρόνο. Έως το 2050, ο αριθμός των ατόμων άνω των 50 θα αυξηθεί κατά 35% και των ατόμων άνω των 85 θα τριπλασιαστεί. Εάν το σημερινό επίπεδο των νόσων σε αυτές τις ηλικιακές ομάδες παραμείνει, πολλά εκατομμύρια περισσότεροι Ευρωπαίοι θα υποφέρουν από νευροεκφυλιστικές (Alzheimer/Parkinson) και άλλες νόσους όπως καρκίνος και καρδιαγγειακές παθήσεις που είναι συνηθισμένες στις μεγάλες ηλικίες. Η κατάσταση αυτή επιτείνει την ανάγκη για επίσπευση των ανακαλύψεων και της ανάπτυξης ελέγχου, ανίχνευσης και (αναίμακτης) διάγνωσης, φαρμάκων και θεραπειών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των νόσων αυτών. Επιπλέον, καινοτόμες λύσεις, που περιλαμβάνουν τις ΤΠΕ και άλλες τεχνολογίες μπορούν να προσφέρουν υψηλής ποιότητας, εξατομικευμένη ιατρική και υγειονομική/κοινωνική περίθαλψη, αυξάνοντας παράλληλα την αποδοτικότητα των συστημάτων φροντίδας.

Ο μικρότερος αριθμός του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας σε συνδυασμό με το υψηλότερο ποσοστό συνταξιούχων με προβλήματα υγείας θα επιβαρύνει με πρόσθετους περιορισμούς τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, ξεκινώντας από τα αμέσως επόμενα χρόνια. Ταυτόχρονα, η αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών των ηλικιωμένων δημιουργεί νέες ευκαιρίες αγοράς για εκείνους που κατορθώνουν να βρουν έξυπνες και καινοτόμες λύσεις για τις προκλήσεις με τις οποίες θα βρεθεί αντιμέτωπος ο γηράσκων πληθυσμός, όπως η κοινωνική απομόνωση, η αυξημένη πιθανότητα πτώσεων και η περιορισμένη κινητικότητα. Η εξεύρεση επαναστατικών λύσεων που θα επιτρέπουν στους ηλικιωμένους να ζουν υγιέστεροι και ανεξάρτητοι για περισσότερα χρόνια δεν θα αποφέρει μόνο σημαντικά κοινωνικά οφέλη, αλλά και οικονομικά οφέλη.

Σκοπός της σύμπραξης καινοτομίας είναι, έως το 2020, να προσφέρει στους πολίτες τη δυνατότητα να ζουν ανεξάρτητοι και με καλή υγεία περισσότερα χρόνια, αυξάνοντας τον μέσο αριθμό των υγιών ετών ζωής κατά 2 και, επιτυγχάνοντας τον στόχο αυτό, να βελτιώσει τη βιωσιμότητα και αποδοτικότητα των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, και να δημιουργήσει μια ενωσιακή και παγκόσμια αγορά για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες με νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις της ΕΕ.

2. Παράδοση και ανάπτυξη μέσων

Η σύμπραξη για την ενεργό και υγιή γήρανση θα έχει:

Ένα ισχυρό στοιχείο έρευνας, όπου είναι δυνατόν, αποτέλεσμα του οποίου θα είναι νέα φάρμακα για τους ηλικιωμένους, νέες θεραπείες ή διαγνωστικά εργαλεία, νέες θεσμικές ή οργανωτικές προσεγγίσεις και νέες λύσεις που θα βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων. Η έρευνα μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε μέσω της δρομολόγησης νέων ερευνητικών προγραμμάτων/έργων (ιδίως με τη χρήση προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων) είτε με το συντονισμό των υφιστάμενων ερευνητικών προγραμμάτων (όπως συμβαίνει ήδη για τη νόσο Alzheimer ή τη γήρανση, που αποτελούν μέρος της κοινής πρωτοβουλίας προγραμματισμού της ΕΕ).

Έργα επίδειξης, πιλοτικά έργα και μεγάλης κλίμακας δοκιμές στις οποίες θα μετέχουν ηλικιωμένοι, ασθενείς, φροντιστές, κέντρα υγειονομικής περίθαλψης, δημόσιες και οικιακές εγκαταστάσεις φροντίδας, υποδομή ΤΠΕ κ.λπ. ώστε οι λύσεις να δοκιμαστούν σε ικανοποιητικά μεγάλη κλίμακα με συντονισμένο τρόπο σε διάφορες χώρες και διάφορα πλαίσια. Οι επιδείξεις αυτές θα πρέπει να γίνουν σε διάφορες τοποθεσίες, εξασφαλίζοντας παράλληλα τη συγκρισιμότητα και τη διαλειτουργικότητα. Οι ενέργειες αυτές μπορούν να υποστηριχτούν από ενωσιακά και εθνικά μέσα, όπως είναι τα διαρθρωτικά ταμεία, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και τα εθνικά ή ευρωπαϊκά ταμεία καινοτομίας.

Η επιτάχυνση της δημιουργίας του αναγκαίου πλαισίου συνθηκών και της αναγκαίας ζήτησης, που θα πρέπει να συμπεριλάβει τη βελτίωση των κανόνων για τις κλινικές δοκιμές, τις διαδικασίες ταχείας αξιολόγησης των νέων φαρμάκων από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων, την κατοχύρωση των ευρεσιτεχνιών και την προστασία τους, κανονιστικές απαιτήσεις όπως μέτρα για την προστασία των ιατρικών και των προσωπικών δεδομένων, την επιστροφή των εξόδων μέσω των εθνικών συστημάτων ασφάλισης υγείας και το συντονισμό των συμβάσεων από το δημόσιο τομέα (δίκτυα δημόσιων αρχών), εξασφαλίζοντας τη διαλειτουργικότητα και τη θέσπιση προτύπων και προδιαγραφών αναφοράς για το νέο εξοπλισμό και τις υπηρεσίες τηλεϊατρικής και ανεξάρτητης ζωής, τη δημιουργία ενός ταμείου για την καινοτομία στον τομέα της φροντίδας και τις «ορφανές ασθένειες», και την αντιμετώπιση των πιθανών εμποδίων για την πρόσβαση στην αγορά τρίτων χωρών.

Επίσης, πρέπει να προσδιοριστούν οι τομείς (όσον αφορά την έρευνα και την ανάπτυξη και τα συναφή θέματα όπως η τυποποίηση) στους οποίους η συνεργασία με τρίτες χώρες μπορεί να είναι αναγκαία ή επιθυμητή.

Αυτά μεταφράζονται σε περιορισμένο αριθμό πακέτων εργασίας που προτείνουν ενέργειες για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων:

- Εξεύρεση και ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων, κλινικών δοκιμών, φαρμάκων και θεραπειών για την καταπολέμηση χρόνιων ασθενειών που συνδέονται με την ηλικία (όπως η νόσος Alzheimer και η νόσος του Parkinson, αλλά και ο καρκίνος, ο διαβήτης, οι καρδιαγγειακές παθήσεις και άλλες), παρέχοντας ταυτόχρονα την υποστήριξη του δημόσιου τομέα για την έρευνα που αφορά λιγότερο συχνές, σπάνιες ή ορφανές ασθένειες που συνδέονται με την ηλικία (με τις οποίες δεν ασχολείται ικανοποιητικά η έρευνα που χρηματοδοτείται από τον ιδιωτικό τομέα).
- Ανάπτυξη νέων καινοτόμων πολιτικών και επιχειρησιακών μοντέλων για πιο ολοκληρωμένα συστήματα υγείας και κοινωνικής πρόνοιας για τους ηλικιωμένους, βελτιώνοντας τη φροντίδα στο σπίτι και την αυτοεξυπηρέτηση· επίσης, η προσαρμογή και η ανάπτυξη μεγάλης κλίμακας νέων καινοτόμων λύσεων (και με τη βοήθεια των ΤΠΕ) για τη μακροχρόνια φροντίδα των ηλικιωμένων, όπως η διαχείριση των χρόνιων ασθενειών. Αυτό το πακέτο εργασιών θα συμπεριλάβει και τη διαμόρφωση των δημόσιων συμβάσεων και της αξιολόγησης της τεχνολογίας υγείας (ΗΤΑ)· στην επίτευξη του στόχου αυτού θα συμβάλει και η συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ. Προώθηση της ανάπτυξης και της εισαγωγής καινοτόμων λύσεων, με βάση τις ΤΠΕ και άλλες τεχνολογίες, για προϊόντα, συσκευές και υπηρεσίες ειδικά για τους ηλικιωμένους, που θα τους βοηθήσουν να ζήσουν με μεγαλύτερη δραστηριότητα και πιο ανεξάρτητα, όπως συστήματα συναγερμού και ασφάλειας, υποστήριξη της καθημερινής ζωής, πρόληψη των πτώσεων, υπηρεσίες κοινωνικής αλληλεπίδρασης και οικιακή ρομποτική και ειδική πρόσβαση στο διαδίκτυο.

3. Παράγοντες και διακυβέρνηση

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η επιτυχία της σύμπραξης καινοτομίας θα είναι να συναντηθούν και να διαμορφώσουν μια ενεργό και βιώσιμη δέσμευση **όλοι οι βασικοί παράγοντες της Ευρώπης** στο πεδίο αυτό. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται όχι μόνο οι δημόσιες και ρυθμιστικές αρχές της ΕΕ και των κρατών μελών, οι υπεύθυνοι για τη θέσπιση προτύπων και οι επαγγελματίες του τομέα των δημόσιων συμβάσεων, αλλά και οι εκπρόσωποι των αρχών της δημόσιας υγείας και της κοινωνικής φροντίδας, από το χώρο των ιατρικών επαγγελμάτων και τα ερευνητικά ιδρύματα για την υγεία και τη γήρανση. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα θα περιλαμβάνει τους κλάδους της φαρμακευτικής βιομηχανίας και της βιοτεχνολογίας, των κατασκευαστών ιατρικού και βοηθητικού εξοπλισμού, των ΤΠΕ, τον τομέα της ασφάλισης υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης και του παρόχους (επιχειρηματικού) κεφαλαίου. Στη σύμπραξη αυτή σημαντικό ρόλο θα διαδραματίζουν και οι εκπρόσωποι των ομάδων χρηστών ηλικιωμένων και των οργανισμών φροντίδας.

Η αρμοδιότητα για την επιτυχή υλοποίηση της σύμπραξης για την ενεργό και υγιή γήρανση εναπόκειται στους αρμόδιους για την υγεία και το ψηφιακό θεματολόγιο Επιτρόπους μέσα στο γενικό πλαίσιο διακυβέρνησης της εμβληματικής πρωτοβουλίας Ένωση καινοτομίας. Η Επιτροπή θα καλέσει τα ενδιαφερόμενα μέρη από τις ομάδες που προαναφέρονται να πάρουν μέρος στη σύμπραξη. Θα οριστεί ένα διοικητικό συμβούλιο, το οποίο θα περιλαμβάνει εκπροσώπους υψηλού επιπέδου από τα κράτη μέλη, τη βιομηχανία και τους επαγγελματίες του χώρου της φροντίδας των ηλικιωμένων, ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και έγκαιρη υλοποίηση. Το διοικητικό συμβούλιο θα επιβλέπει τις εργασίες τριών επιχειρησιακών ομάδων, τις οποίες θα αποτελούν εμπειρογνώμονες, επαγγελματίες και χρήστες, καθεμιά από τις οποίες θα επικεντρωθεί στην ανάπτυξη και την υλοποίηση των πακέτων εργασίας.

Η σύμπραξη θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της αποδοτικότητας για όλους τους συμμετέχοντες. Η Επιτροπή από την πλευρά της θα εξορθολογίσει και θα απλοποιήσει τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες στον τομέα αυτόν. Για παράδειγμα, σχετικές πλατφόρμες τεχνολογιών, κοινός προγραμματισμός, πρωτοβουλίες για πρωτοπόρες αγορές και άλλα σχετικά έργα που χρηματοδοτούνται από προγράμματα-πλαίσια της ΕΕ θα ενσωματωθούν στη σύμπραξη.

Πρώτο καθήκον του διοικητικού συμβουλίου θα είναι – με τη βοήθεια των επιχειρησιακών ομάδων – να καταρτίσει, σε διάστημα έξι μηνών, ένα στρατηγικό πρόγραμμα εργασίας για την έρευνα και προτεραιότητες για τα έργα επίδειξης και ευρείας κλίμακας ανάπτυξης, προσδιορίζοντας τρόπους για τη συγκέντρωση της εμπειρογνομosύνης, την αξιολόγηση του επιπέδου χρηματοδότησης που απαιτείται και τις πηγές της και τον καθορισμό της ανάπτυξης μέσων και πολιτικών για τη γρήγορη επίτευξη αποτελεσμάτων στην έρευνα και την καινοτομία και για να φτάνουν τα προϊόντα και οι υπηρεσίες στην αγορά χωρίς περιττές καθυστερήσεις. Το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να περιλάβει μια εις βάθος ανάλυση των αναγκών της έρευνας και των εργασιών που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί ώστε να αποφευχθούν οι αλληλεπικαλύψεις και να εξασφαλιστεί ότι η σύμπραξη μπορεί βασιστεί στις πιο πρόσφατες γνώσεις και την πιο πρόσφατη διαθέσιμη εμπειρογνομosύνη. Πρέπει να οριστούν στάδια και μέσα παρακολούθησης για την εφαρμογή. Μια ειδική ομάδα εργασίας θα υποστηρίξει το διοικητικό συμβούλιο για την ανάπτυξη δεικτών παρακολούθησης και τη συλλογή δεδομένων.

Άλλες πιθανές συμπράξεις καινοτομίας που έχουν εξεταστεί έως τώρα από την Επιτροπή

Έξυπνες πόλεις

Ο στόχος έως το 2020, και παίρνοντας ως γραμμή βάσης το 2010, είναι η υποστήριξη ορισμένων πρωτοπόρων ευρωπαϊκών πόλεων (με συνολικό πληθυσμό 20 εκατ. τουλάχιστον) για τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά 20% τουλάχιστον, την αύξηση του ποσοστού των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που χρησιμοποιούν για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, τη θέρμανση και την ψύξη κατά 20% και αυξάνοντας την ενεργειακή απόδοση της τελικής χρήσης κατά 20%. Η σύμπραξη θα εξετάσει κατά πόσο είναι δυνατόν να σημειωθεί ταχεία πρόοδος όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της ΕΕ στους τομείς της ενέργειας και του κλίματος σε τοπικό επίπεδο, ενώ παράλληλα θα δείξει στους πολίτες ότι η ποιότητα της ζωής τους και οι τοπικές οικονομίες μπορούν να βελτιωθούν μέσω των επενδύσεων στην ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις λύσεις για τα συστήματα διαχείρισης της ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των ευφυών συστημάτων μέτρησης και της χρήσης των καινοτομιών στις ΤΠΕ καθώς και των αποτελεσματικότερων αστικών μέσων μεταφοράς.

Ορθολογική χρήση των υδατικών πόρων στην Ευρώπη

Σκοπός της σύμπραξης είναι η προώθηση ενεργειών που μπορούν να επιταχύνουν την καινοτομία στον τομέα των υδατικών πόρων και να καταργήσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζει. Οι ενέργειες αποβλέπουν στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής της ΕΕ για τους υδατικούς πόρους και την παράλληλη μείωση του υδατικού αποτυπώματος, τη βελτίωση της ασφάλειας του νερού και την προώθηση της ηγετικής θέσης του ευρωπαϊκού κλάδου υδατικών πόρων παγκοσμίως.

Βιώσιμη προσφορά μη ενεργειακών πρώτων υλών για μια σύγχρονη κοινωνία

Στόχος είναι η ασφαλής αλυσίδα προσφοράς και η επίτευξη αποτελεσματικής και βιώσιμης διαχείρισης και χρήσης των μη ενεργειακών πρώτων υλών σε όλο το μήκος της αλυσίδας αξίας στην Ευρώπη, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι μεγάλες κοινωνικές προκλήσεις. Κύριο στοιχείο της σύμπραξης αυτής είναι η επίδειξη δέκα καινοτόμων πιλοτικών μονάδων εξόρυξης, επεξεργασίας και ανακύκλωσης πρώτων υλών και η εξεύρεση υποκατάστατων για τρεις τουλάχιστον βασικές εφαρμογές κρίσιμων πρώτων υλών.

Έξυπνη κινητικότητα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Ευρώπης

Σκοπός της σύμπραξης είναι ο εφοδιασμός της Ευρώπης με αδιάλειπτες μεταφορές από πόρτα σε πόρτα και αποτελεσματικές υπηρεσίες εφοδιαστικής μέσω της προώθησης της ευρείας και συντονισμένης ανάπτυξης και εξέλιξης των ευφυών συστημάτων μεταφορών. Η σύμπραξη καινοτομίας θα στηριχτεί στα διαθέσιμα αποτελέσματα έρευνας και ανάπτυξης και θα προχωρήσει περισσότερο στην καινοτομία συγκεκριμενοποιώντας την επιχειρησιακή ανάπτυξη σε συνδυασμό με περαιτέρω έρευνα, μέτρα πολιτικής και νομοθετικά μέτρα.

Βιώσιμη γεωργική παραγωγικότητα

Κατά τη διάρκεια των επόμενων δύο δεκαετιών η παγκόσμια ζήτηση για τρόφιμα θα γνωρίσει μαζική αύξηση. Σκοπός της σύμπραξης αυτής είναι να προωθήσει έναν παραγωγικό γεωργικό τομέα με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλές εκπομπές αερίων, ο οποίος θα λειτουργεί αρμονικά με τους βασικούς φυσικούς πόρους από τους οποίους εξαρτάται, δηλαδή το έδαφος και το νερό. Στόχος είναι η παράδοση ασφαλούς και σταθερής προσφοράς τροφίμων, ζωοτροφών και βιοϋλικών, για τα υπάρχοντα προϊόντα αλλά και για νέα. Υπάρχει ανάγκη βελτίωσης των διαδικασιών για τη διαφύλαξη του περιβάλλοντός μας, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την άμβλυνση των επιπτώσεών της. Οι συμπράξεις θα γεφυρώσουν την

απόσταση μεταξύ της έρευνας και τεχνολογίας αιχμής και των αγροτών, των επιχειρήσεων και των συμβουλευτικών υπηρεσιών που τις χρειάζονται.